

# OVI – Maahanmuuttajien kansalaistoiminnan kehittäminen

VÄLIRAPORTTI 2010

472/C65



# SISÄLLYSLUETTELO

<b>Yhteenvedo</b> .....	<b>3</b>
<b>1 Hankkeen tavoitteet ja toimintatavat</b> .....	<b>4</b>
<b>2 Kumppanuus OVI-hankkeessa</b> .....	<b>4</b>
Berde.....	5
Irakin Työllistämisyhdistys .....	6
Monika-Naiset liitto .....	7
Suomen Venäjänkielisten Yhdistysten Liitto FARO .....	8
Suomen Somaliliitto .....	9
<b>3 Koulutukset</b> .....	<b>9</b>
Kumppaniyhdistysten osallistuminen OVI-koulutuksiin .....	10
Yhteistyötahojen osallistuminen OVI-koulutuksiin .....	11
Kaikille avoimet suomenkieliset koulutukset.....	13
Palautetta osallistujilta .....	13
Mielenterveysaiheiset koulutukset.....	14
Miltä maahanmuutto tuntuu? .....	14
Mistä arjen hyvinvointi rakentuu? .....	14
Kriisissä saat apua! .....	14
Paha olo vai masennus?.....	14
Suomen Mielenterveysseura tutuksi .....	15
Mielenterveyden Ensiapu® 1 -koulutus .....	15
Muut koulutukset .....	15
Vapaaehtoistyö tienä kotoutumiseen .....	15
Yhdistyksen projektikoulutus .....	15
<b>4 Verkostotyö</b> .....	<b>16</b>
Yhteistyössä on potkua - verkostotyön päätavoitteet vuonna 2010 .....	16
OVI-hankkeen edustukset vuonna 2010 .....	17
<b>5 Aineistot</b> .....	<b>17</b>
<b>6 Selvitys</b> .....	<b>19</b>
Suunnitelma selvityksen toteutukselle .....	19
Somaliäitien ryhmäkeskustelu .....	21
<b>7 Levittämis- ja juurruttamistyö</b> .....	<b>22</b>
<b>8 Projektihallinto</b> .....	<b>23</b>
Tiedottaminen.....	23
Itsearviointi .....	24
Hankkeen työryhmät .....	24
Ulkoinen arviointi.....	24
Henkilöstö ja talous.....	25
<b>Liite 1: OVI-hankkeen kumppanit vuonna 2010</b> .....	<b>26</b>
Berde ry.....	26
Irakin Työllistämisyhdistys IRTY ry .....	26
Monika-Naiset liitto ry .....	26
Suomen Somaliliitto ry.....	27
Suomen Venäjänkielisten Yhdistysten Liitto SVYL/FARO ry .....	27
<b>Liite 2: Yhteenvedo vuoden 2010 koulutuksista</b> .....	<b>28</b>
<b>Liite 3: Hankkeen työryhmät ja kokoukset vuonna 2010</b> .....	<b>29</b>

## Yhteenveto

Suomen Mielenterveysseuran OVI-hanke kehittää **Berden, Irakin Työllistämisyhdistyksen (IRTY), Monika-Naiset liiton, Suomen Venäjänkielisten Yhdistysten liiton (FARO) ja Suomen Somaliliiton** toimintaa yhdessä niiden kanssa. Kumppaneiden tietotaitoa vahvistetaan koulutuksilla, aineistoilla ja verkostotyöllä. Painopiste on mielenterveystiedossa, jota tarjotaan myös muille kuin kumppaniyhdistysten toiminnassa oleville maahanmuuttajille. Lisäksi tuotetaan tietoa maahanmuuttajien mielenterveyteen liittyvistä näkemyksistä ja kokemuksista.

Koulutukset, verkostotyö, aineistot ja selvityksen tulokset vahvistavat maahanmuuttajajärjestöjen valmiuksia tukea toimintaansa osallistuvia ihmisiä, lisäävät hyvinvointia, ennaltaehkäisevät mielenterveysongelmia, lisäävät monikulttuurista ymmärrystä ja suvaitsevaisuutta sekä antavat välineitä monikulttuuriseen työhön myös muille kuin hankkeessa oleville järjestöille.

Vuoden 2010 aikana Suomen Mielenterveysseuran ja kumppaniyhdistysten välinen kumppanuus syveni luokun ottamatta Suomen Somaliliittoa, jonka johto vaihtui alkuvuodesta. Kumppanuuden syvenemistä tukivat säännölliset kumppanipalaverit sekä yhteinen suunnittelu ja arviointi. Suomen Somaliliiton kanssa yhteistyötä sovittiin ennen kesää ja käytännön toimiin päästiin vuoden lopussa, jolloin yhteistyö myös alkoi vauhdilla.

Myös kumppaniyhdistysten keskinäinen yhteistyö tiivistyi. Kaikki koko vuoden mukana olleet järjestöt osallistuiivat OVI-hankkeen ja yhteistyötahojen kanssa toteutettujen tapahtumien suunnitteluun ja toteutukseen. Vuonna 2010 järjestettiin avoin keskustelutilaisuus lasten kasvattamisesta ja vanhemmuudesta (1.6.) sekä iso seminaari etnisten ryhmien välisistä ennakkoluuloista (16.12.).

Koulutuksia järjestettiin selkeästi aiempaa enemmän. Koulutuksista saatiin arvokasta kokemusta ja palautetta, joiden pohjalta koulutusten sisältöjä ja toteuttamistapaa voitiin kehittää edelleen. Saatu palaute osoittaa myös, että mielenterveysaiheisille koulutuksille on selvästi tarvetta ja tilausta.

OVI-hankkeen koulutuksia järjestettiin yhteensä 65, joista 63 keskittyi tavoitteiden ja linjausten mukaisesti mielenterveysaiheisiin. Osallistujia koulutuksissa oli yhteensä 584, joista valtaosa oli maahanmuuttajataustaisia (526). Suurin osa koulutuksista toteutettiin verkostokumppaneiden kanssa, kun taas kumppaniyhdistysten osuus osallistujista jäi paljon tavoiteltua pienemmäksi (115). Positiivisena poikkeuksena oli Monika-Naiset liitto, jonka piiristä koulutuksiin osallistui 73 ihmistä. Muiden kumppaniyhdistysten osallistujamäärät jäivät 8-16 välille.

Kaikille avoimet koulutustilaisuudet osoittautuivat jo keväällä epätoimiviksi: laajasta markkinoinnista huolimatta valtaosa niistä jouduttiin perumaan liian vähäisen osallistujamäärän vuoksi. Tämän vuoksi avoimia koulutustilaisuuksia järjestettiin enää kerran kuussa syyskaudella. Myös nämä jouduttiin perumaan. Kaikkiaan peruttiin 32/39 avoimesta tilaisuudesta, minkä vuoksi niistä päätettiin luopua kokonaan.

Verkostotyölle asetetut tavoitteet saavutettiin. OVI-hankkeen, Monika-Naiset liiton, Monihelin ja Suomen Pakolaisavun Järjestöhaun suunnitelmallisen yhteistyön tuloksia olivat yhteinen esite, Yhteistyössä on potkua -tapahtuma (5.5.) sekä seminaari etnisten ryhmien välisistä ennakkoluuloista, jossa olivat mukana myös Berde, IRTY, FARO, SPR ja Väestöliitto. Tuloksellinen verkostotyö luo edellytyksiä yhteistyölle myös OVI-hankkeen päätyttyä.

Mielenterveyteen, mielenterveydenhäiriöihin sekä avun ja tuen hakemiseen liittyvien aineistojen kääntämiseen liittyi yllättäviä hankaluuksia. Ostopalveluna hankittu englanninno valmistui laatuongelmien vuoksi elokuun sijaan vasta marraskuussa. Myös kurdinkieliseen (sorani) koekäännökseen liittyi väärinkäsityksiä, joiden aiheuttamista viiveistä johtuen yhteistyöstä päästiin sopimaan vasta joulukuussa. Venäjänkielinen käännös eteni suunnitelmien mukaisesti. Somalinkielisen kääntäjän etsiminen siirtyi seuraavaan vuoteen. Suunnitelma hankkeessa tehtävälle selvitykselle valmistui tarkennetun tavoitteen mukaisesti elokuussa. Aineistoa ehdittiin kerätä yhdestä ryhmäkeskustelusta (somalinaiset 17.11.).

## 1 Hankkeen tavoitteet ja toimintatavat

Suomen Mielenterveysseuran OVI-hanke lisää maahanmuuttajajärjestöjen toimintaedellytyksiä ja mielenterveysosaamista, jotta yhdistykset voivat omalta osaltaan tukea maahanmuuttajien arjessa selviytymistä uudessa kotimaassa ja täten ennaltaehkäistä mielenterveysongelmia.

Hankkeelle on asetettu seuraavat tavoitteet:

1. Kehittää maahanmuuttajajärjestöjen toimintaa
  - ⇒ Kartoitetaan kumppaneiden tarpeet, joiden pohjalta tarkennetaan vuotuiset painopisteet
  - ⇒ Tuotetaan maahanmuuttajajärjestöille heidän toiminnassaan tarpeellista aineistoa
  - ⇒ Kehitetään ja toteutetaan Mielenterveysseuran malleihin pohjautuvia koulutuksia yhdessä kumppaniyhdistysten kanssa
  - ⇒ Kehitetään yhteistyötä maahanmuuttajajärjestöjen ja muiden Itä-Helsingin toimijoiden välillä
2. Lisätä monikulttuurista ymmärrystä ja suvaitsevaisuutta
  - ⇒ Mahdollistetaan kumppaniyhdistysten välinen verkostoituminen
  - ⇒ Tuetaan maahanmuuttajien ja kantaväestön välistä tutustumista
3. Juurruttaa toimivat yhteistyökäytännöt ja työvälineet kumppanuusyhdistyksiin
4. Tuottaa tietoa maahanmuuttajien mielenterveyteen, mielenterveysongelmien ehkäisyyn ja arjessa selviytymiseen liittyvistä näkemyksistä ja kokemuksista.
5. Levittää kertynyt tieto, kokemukset ja kehitetyt toimintamallit myös muiden hyödyksi.

Keinoiksi tavoitteisiin pääsemiseksi on valittu koulutukset, aineistot, verkostotyöskentely sekä hankkeen aikana toteutettava selvitys maahanmuuttajien mielenterveyteen, mielenterveysongelmien ehkäisyyn ja arjessa selviytymiseen liittyvistä näkemyksistä ja kokemuksista.

OVI toteutetaan RAY:n tuella 1.9.2007–31.12.2011.

## 2 Kumppanuus OVI-hankkeessa

OVI-hankkeessa maahanmuuttajien kansalaistoimintaa kehitetään yhdessä kumppaneiksi sitoutuneiden maahanmuuttajajärjestöjen kanssa. Vuonna 2010 kumppaneina olivat *Berde, Irakin Työllistämisyhdistys IRTY*, *Monika-Naiset liitto*, *Suomen Venäjänkielisten Yhdistysten Liitto FARO* ja *Suomen Somaliliitto*. Kumppaneita ja niiden toimintaa kuvataan [liitteessä 1](#).

Kumppanuus tarjoaa mahdollisuuden kehittää omaa toimintaa hankkeelle myönnettyillä resursseilla. Kumppaneiden tarpeet ja toiveet ohjaavat projektihenkilöstön tekemiä valintoja sen suhteen, millaisin painotuksin hyväksytyä projektisuunnitelmaa toteutetaan. Tarpeita kartoitetaan kaikille yhteisissä työryhmissä ja yhdistyskohtaisesti. Kumppaniyhdistyksiltä kehittämistyö edellyttää mahdollisuutta osallistua yhdistyskohtaisiin palaveriin, hankkeen työryhmiin sekä niihin koulutuksiin ja tilaisuuksiin, jotka vastaavat yhdistyksen tarpeisiin.

Suomen Mielenterveysseuran ja kumppaniyhdistysten välinen kumppanuus syveni edelleen lukuun ottamatta Suomen Somaliliittoa, jossa tapahtui henkilövaihdoksia alkuvuodesta. Yhteydenpito oli säännöllistä ja tavoitteellista ja etenkin osallistuminen OVI-hankkeen johtoryhmän työskentelyyn oli erittäin aktiivista ja sitoutunutta (Työryhmien edustajat ja kokoukset [liitteessä 3](#)).

Kumppaneiden kanssa löydettiin aikaisempaa paremmat konkreettiset yhteistyön muodot. Myös yhteiseen suunnitteluun, seurantaan ja arviointiin panostettiin huomattavasti enemmän. Kunkin kumppanin kanssa laadittiin vuosikohtainen toimintasuunnitelma, jota täsmennettiin ja arvioitiin matkan varrella säännöllisesti pide-tyissä kumppanipalaverissa. Tapaamisissa käytiin läpi tarpeita ja tarjontaa sekä onnistumisia ja haasteita. Yh-

teisen pohdinnan kautta tuli myös näkyväksi, ettei kaikkien kumppaneiden tarvitse tai kannata lähteä kaikkeen mukaan.

Kumppaniyhdistysten keskinäinen yhteistyö lisääntyi yhteisten tilaisuuksien suunnittelun ja toteuttamisen myötä. Vuoden aikana kumppanit löysivät yhteisiä intressejä, joiden tiimoilta oli mielekästä tehdä yhteistyötä. Onnistuneita esimerkkejä tästä olivat IRTY:n ideasta syntynyt avoin keskustelutilaisuus lasten kasvattamisesta ja vanhemmuudesta, jonka suunnitteluun ja toteuttamiseen osallistuivat myös Berde, FARO ja Monika-Naiset liitto. Toinen onnistunut esimerkki on IRTY:n ja Berden aloitteesta toteutettu seminaari ennakkoluuloista, jonka suunnitteluun osallistuivat kaikki kumppanit Suomen Somaliliittoa lukuun ottamatta.

Alla on kuvattu tiivistetysti jokaisen kumppaniyhdistyksen kanssa tehtyä yhteistyötä vuonna 2010.

## **Berde**

Kumppanuudessa Berden kanssa painottui erityisesti verkostotyö. Yhteistyö toiminnanjohtajan kanssa syvenyi entisestään, mikä näkyi aktiivisena osallistumisena työryhmätyöskentelyyn ja yhteisten tilaisuuksien toteuttamiseen. Haasteiksi osoittautuivat OVI-koulutukset: suurin osa sovituista koulutuksista jouduttiin peruuttamaan, koska yhdistys ei saanut niihin riittävästi osallistujia. Vuoden aikana pidettiin viisi kumppanitapaamista (22.1., 8.4., 9.6., 13.9. ja 13.12.), joissa suunniteltiin ja arvioitiin yhteistyötä sekä täsmennettiin tavoitteita.

### **Mielenterveysaiheiset koulutukset**

Berden kanssa laadittiin alkuvuodesta tavoitteet OVI-koulutuksille: vuoden aikana järjestettäisiin 8 koulutusta, joista ensimmäiset neljä toteutettaisiin kevään aikana ja seuraavat neljä kesäleirin yhteydessä elokuussa. Tavoitteet osoittautuivat turhan optimistisiksi varsinkin, kun kesäleiri ei toteutunutkaan. Kevään aikana järjestettiin yksi Mielenterveyden Ensiapu 1-koulutus (15.5. ja 22.5., 8 osallistujaa), jonka molemmat osapuolet kokivat erittäin onnistuneeksi. Koulutustavoitteita realisoitiin yhdessä syyskuussa, jolloin tavoitteeksi asetettiin kolme koulutusta vuoden loppuun mennessä. Myös nämä koulutukset jouduttiin kuitenkin peruuttamaan, koska niihin ei saatu osallistujia määräaikoihin mennessä.

Berden oma arvio on, että suurin syy koulutusten peruuntumiseen oli se, että yhdistys ei saanut hakemiaan toiminta-avustuksia eikä se näin ollen voinut järjestää suunnittelemaansa toimintaa, esimerkiksi kesäleiriä ja kerran kuukaudessa järjestettäviä caways-iltoja. Toiminnan vähäisyys teki jäsenistölle tiedottamisesta haasteellista. Yhdistyksellä oli myös haasteita työtehtävien ja vastuiden jakamisessa, jonka seurauksena esimerkiksi sovittu koulutusesitteiden kääntäminen jäi tekemättä. Vuoden viimeisessä kumppanitapaamisessa sovittiin, että vuonna 2011 panostetaan erityisesti nuoriin. Alkuvuodesta järjestetään palaveri, jossa keskustellaan yhdessä Berden toimijoiden kanssa OVI-koulutuksista ja niiden toteutuksesta.

### **Verkostotyö & yhdistystoiminnan tukeminen**

Verkostotyö Berden kanssa oli tiivistä ja yhteistyötä tehtiin useamman tilaisuuden tiimoilta. Yksi Berden alkuvuonna esille tuomista teemoista oli ikääntyneiden maahanmuuttajien tukeminen. OVI pyysi Vanhustyön keskusliiton IkäMamu-toiminnasta vastaavan Hilikka Linderborgin kertomaan iäkkäille maahanmuuttajille suunnatusta toiminnasta ohjausryhmän kokoukseen toukokuussa.

Verkostotyölle asetettuja tavoitteita täsmennettiin syyskuun kumppanitapaamisessa. Painopisteiksi asetettiin Monikulttuurinen itsenäisyyspäivän juhla ja etnisten ryhmien välisiä ennakkoluuloja käsittelevä seminaari, joiden molempien toteuttamiseen osallistui myös lukuisia muita tahoja. Alkuvuodesta esillä olleiden teemojen osalta yhteistyöksi kaavailtiin asiantuntijapuheenvuoroja seminaareissa, mikäli Berde niitä järjestäisi esimerkiksi aiheista HIV/AIDS, nuorten luotto- ja talousongelmat sekä rikoksen tehneet nuoret. Viimeksi mainittuun liittyen Berdelle toimitettiin taustatietoa Kriminaalihuoltosäätiön ja Suomen Mielenterveysseuran aikoinaan suunnittelemaasta yhteistyöhankkeesta, joka liittyi rikoksen tehneiden nuorten tukemiseen vankilatuomion jälkeen.

Berde oli mukana suunnittelemassa kesäkuussa järjestettyä keskustelutilaisuutta lasten kasvattamisesta ja vanhemmuudesta. Yhdistys osallistui myös tiedottamiseen, mutta ei kiireistä johtuen päässyt paikalle itse tapahtumaan eikä pitänyt siellä omaa puheenvuoroa. OVI puolestaan oli mukana Berden koordinoimassa Monikulttuurisen itsenäisyyspäivän juhlassa suunnittelutyöryhmään osallistumalla, tiedottamalla ja kattamalla 200 eu-

ron osuuden kokonaiskustannuksista. Juhlaa olivat tällä kertaa toteuttamassa Berden ja OVI-hankkeen lisäksi Monika-Naiset liitto, Suomen Pakolaisapu, SPR ja Moniheli yhteistyössä kulttuurikeskus Caisan kanssa. Berde oli aktiivisesti mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa etnisten ryhmien välisiä ennakkoluuloja käsittelevää seminaaria (16.12.). Sekä Berde että IRTY olivat pohtineet teemaa tahoillaan jo aikaisemmin. Berde piti tilaisuudessa oman puheenvuoron.

Berden edustajat osallistuivat lähes kaikkiin OVI-työryhmien kokouksiin vuonna 2010: johtoryhmä 2/2 kokousta ja ohjausryhmä 3/4 kokousta.

Yhdistyskohtaista neuvontaa ja tukea tarjottiin Berdelle tarpeen ja tilanteen mukaan. Käytännössä tämä tarkoitti esimerkiksi yhdistyksen asiakirjojen ja avustushakemusten kommentointia sekä eri rahoitusvaihtoehtoja tiedottamista. Lisäksi OVI vinkkasi ilmaisista toimistokalusteista, jotka Berde myös sai.

## **Irakin Työllistämisyhdistys**

Kumppanuus IRTY:n kanssa syveni selkeästi. Alkuvuodesta yhteistyön painopiste oli yhdistystoiminnan tukemisessa uuden johdon aloitettua työskentelyn. Myöhemmin painottuivat yhteiset tilaisuudet. Myös aineistojen kääntämiseen liittyvää yhteistyötä käynnisteltiin vuoden jälkimmäisellä puoliskolla. Yhteisen arvion mukaan vuosi oli kokonaisuudessaan onnistunut: yhteistyötä ja toimintaa oli riittävästi käytettävissä olleisiin resursseihin nähden. Haasteitakin oli, sillä mielenterveysaiheisia koulutuksia ei onnistuttu järjestämään vuoden aikana niin monta kuin alkuvuodesta oli yhteisesti kaavailtu. Vuonna 2010 pidettiin neljä kumppanitapaamista (12.1., 10.3. 16.6. ja 23.9.), joissa suunniteltiin ja arvioitiin yhteistyötä sekä täsmennettiin tavoitteita. Vuotta 2010 arvioitiin tammikuussa 2011.

### **Mielenterveysaiheiset koulutukset**

Vuosi 2009 oli hiljainen koulutusten suhteen, minkä vuoksi päätettiin panostaa mielenterveysaiheisten koulutuksen järjestämiseen IRTY:n jäsenille. Kevät oli IRTY:n puolelta kiireinen, kun uusi hallitus perehtyi työhönsä, laati rahoitushakemuksia sekä oli mukana Naisten päivän tapahtumassa ja Maailma kylässä -festivaaleilla. Tästä johtuen yhdistyksellä ei ollut riittävästi resursseja panostaa OVI-koulutusten organisoimiseen. Ajoittain yhdistyksellä oli myös haasteita tavoittaa jäseniään ja tiedottaa heille OVI-hankkeen koulutusmahdollisuuksista.

Koulutustavoitteita täsmennettiin syyskuussa ja tavoitteeksi asetettiin yhden koulutuksen toteuttaminen loppuvuonna. Lisäksi sovittiin, että vuoden aikana voitaisiin vielä järjestää 1-2 koulutusta lisää mikäli molempien aikataulut sen sallisivat. Tavoite saavutettiin ja joulukuussa järjestettiin Kriisissä saat apua! -koulutus, jossa oli 14 osallistujaa. Lisäkoulutukset jäivät toteutumatta IRTY:n kiireistä johtuen.

### **Verkostotyö & yhdistystoiminnan tukeminen**

Verkostotyön näkökulmasta vuosi oli onnistunut ja monipuolinen. Kesäkuussa järjestetty keskustelutilaisuus lasten kasvattamisesta ja vanhemmuudesta syntyi IRTY:n esittämän idean pohjalta. OVI tarttui ideaan ja pyysi mukaan muitakin kumppaneita ja yhteistyötahoja. Joulukuussa pidetty seminaari etnisten ryhmien välisistä ennakkoluuloista pohjautui Berden ja IRTY:n tahoillaan käymiin pohdintoihin. IRTY osallistui aktiivisesti molempien tilaisuuksien suunnitteluun, tiedottamiseen ja toteuttamiseen sekä käytti molemmissa puheenvuoron.

OVI piti IRTY:n ja muiden kumppaniyhdistysten toimintaa esillä verkostokumppaneille järjestetyissä koulutuksissa. Tämän ansiosta IRTY kutsuttiin esittelemään toimintaansa kahteen eri tilaisuuteen, joiden kautta yhdistys sai uusia ihmisiä mukaan toimintaansa.

OVI kävi huhtikuussa IRTY:n kanssa tutustumassa Suomen Pakolaisavun Järjestöhautomoon. Vierailu oli onnistunut: ihmiset tutustuivat, IRTY sai tietoa lehden tekemisestä, yhdistyskoulutuksista ja palkkiopohjaisesta toiminnasta. IRTY:lle tarjottiin myös mahdollisuutta lähteä mukaan vierailulle Helsingin kaupungin TTT-projektiin sekä tiedotettiin mahdollisuudesta osallistua perusteilla olevaan Moniheli-verkostoon. Yhdistykselle toimitettiin myös kooste Mielenterveysseuran käyttämistä kurssi- ja leirikeskuksista, tietoa erilaisista työllistämishankkeista, KEPA:n tukipalveluista sekä asumiseen liittyvistä videoista.

Lisäksi IRTY:lle järjestettiin Projektin yhdistyksessä -koulutus (17.4 ja 22.5., 2 osallistujaa). Avustuksiin, hankkeisiin ja yhdistystoimintaan liittyvistä asioista keskusteltiin aina tarpeen mukaan. Muiden alkuvuonna esillä olleiden teemojen osalta (työllistymisen tukeminen, terveystiedon välittäminen omalla äidinkielellä) sovittiin, että OVI-hanke voisi olla tarvittaessa mukana esimerkiksi seminaarien ja tilaisuuksien toteuttamisessa asiantuntijapuheenvuorojen muodossa.

IRTY osallistui aktiivisesti myös OVI-työryhmien kokouksiin vuonna 2010: johtoryhmä 1/2 kokousta ja ohjausryhmä 3/4 kokousta.

## Monika-Naiset liitto

Kumppanuus Monika-Naiset liiton kanssa syveni entisestään. Mielenterveysaiheisia koulutuksia järjestettiin paljon ja tiivistä yhteistyötä tehtiin useamman yhteisen tilaisuuden tiimoilta. Vuoden aikana pidettiin viisi kumppanitapaamista (21.1., 29.3., 7.6., 25.8. ja 1.12.), joissa suunniteltiin ja arvioitiin yhteistyötä sekä täsmennettiin tavoitteita. Elokuussa OVI kutsuttiin mukaan Monika-Naiset liiton kehittämispäivään, jossa hankkeesta, OVI-koulutuksista ja niiden juurruttamisesta päästiin keskustelemaan laajasti. Keskustelu koulutusten juurruttamisesta ja hyödyntämisestä jatkui syksyn aikana, mutta konkreettisia päätöksiä asiasta ei vielä tehty.

### Mielenterveysaiheiset koulutukset

Koulutusyhteistyölle Monika-Naiset liiton kanssa on asetettu vuosittain erilaisia painopisteitä. Vuonna 2008 painopiste oli työntekijöiden kouluttamisessa sekä vuonna 2009 ja keväällä 2010 MoniNaisten Talon naisryhmissä. Syksyllä 2010 sovittiin, että seuraavaksi keskitytään liiton jäsenjärjestöjen kouluttamiseen.

Koulutuksia järjestettiin kiitettävästi. Vuonna 2010 mielenterveysaiheisiin koulutuksiin osallistui yhteensä 73 henkilöä Monika-Naiset liiton kautta. MoniNaisten Talon naisryhmille koulutuksia järjestettiin seitsemän ja avoimiin koulutustilaisuuksiin osallistui 12 Monika-Naiset liiton edustajaa. Koulutukset jakautuivat teemoittain seuraavasti:

#### *MoniNaisten Talon naisryhmille pidetyt*

Miltä maahanmuutto tuntuu?	3 (26 osallistujaa)
Mistä arjen hyvinvointi muodostuu?	3 (24 osallistujaa)
Kriisissä saat apua! -koulutus	1 (11 osallistujaa)

#### *Avoimet koulutustilaisuudet*

Mielenterveyden Ensiapu 1	3 työntekijää, 2 jäsenjärjestön edustajaa ja 1 työharjoittelija
Kriisissä saat apua!	2 työntekijää, 1 jäsenjärjestöjen edustaja
Suomen Mielenterveysseura tutuksi	1 työntekijä, 2 työharjoittelijaa

MoniNaisten talolla järjestetyt koulutukset koettiin hyödyllisinä ja niistä saatiin positiivista palautetta. Ajoittain haasteena olivat tulkkaus- ja kieliongelmien sekä lyhyellä varoitusaikalla peruuntuneet tilaisuudet.

Syksyllä sovittu painopisteen siirto Monika-Naiset liiton jäsenjärjestöihin ei täysin onnistunut, mutta se saatiin kuitenkin hyvälle alulle. OVI vieraili syksyn aikana kahdessa jäsenjärjestöjen kokouksessa, joissa koulutuksia markkinoitiin suoraan järjestöille. Jälkimmäisessä (8.12.) sovittiin, että OVI tapaa tammikuussa 2011 kolme kiinnostunutta järjestöä ja sopii heidän kanssa yhdessä siitä, miten ja missä aikataulussa koulutukset toteutetaan keväällä 2011 aikana.

Vuoden aikana ideoitiin koulutusten toteuttamista Skypen välityksellä Mikkelin ja Kemin toimipisteiden kanssa. Kemin voimavarakeskuksen kanssa koulutusten suunnittelu aloitettiin joulukuussa. Käytännön kokeilu siirtyi vuoden 2011 puolelle. Lisäksi OVI piti alustuksen aiheesta Miltä maahanmuutto tuntuu? MoniNaisten Talon viranomaiskoulutuksessa marraskuussa.

### Verkostotyö & yhdistystoiminnan tukeminen

Monika-Naisten liiton rooli oli merkittävä myös verkostotyössä. Yhteistyössä on potkua! -verkosto sai alkunsa MoniNaisten toiminnanjohtajan ideasta kutsua koolle kaikki maahanmuuttajayhdistysten kannalta keskei-

set toimijat Helsingissä: Monika-Naiset liitto, Mielenterveysseuran OVI, Familia Clubin Moniheli ja Suomen Pakolaisavun Järjestöhautomo. Loppuvuodesta 2009 alkaneita verkostotapaamisia jatkettiin keväällä 2010 ja niiden tuloksena järjestettiin Yhteistyössä on potkua! -verkostoitumistapahtuma toukokuussa.

Samalla luotiin yhteistyön edellytyksiä ja pohjaa joulukuiselle etnisten ryhmien välisiä ennakkoluuloja käsitel-  
leelle seminaarille. Kun OVI-hankkeen kautta oli tullut näkyväksi, että sekä Berde että IRTY olivat pohtineet  
teemaa tahoillaan, oli luontevaa kutsua mukaan seminaarin suunnitteluun myös muut kumppanit, Moniheli ja  
Järjestöhautomo sekä muun yhteistyön kautta tutuiksi tulleet SPR ja Väestöliitto. Monika-Naiset osallistui  
aktiivisesti seminaarin suunnitteluun, tiedottamiseen ja toteuttamiseen. Järjestö käytti tilaisuudessa oman pu-  
heenvuoron. Monika-Naisilla oli keskeinen rooli myös Monikulttuurisen itsenäisyyspäivän juhlan suunnitte-  
lussa ja toteutuksessa. Liiton työntekijä vastasi suunnitteluryhmän toiminnasta ja juhlan ennakkojärjestelyistä  
yhdessä Berden toiminnanjohtajan kanssa. Monika-Naiset liiton toiminnanjohtaja käytti juhlassa puheenvuo-  
ron. Kevätkaudella OVI ja Monika-Naiset tekivät yhteistyötä myös Rasmus-Naisten -verkostossa ja Monika-  
Naiset piti oman puheenvuoron lasten kasvattamista ja vanhemmuutta käsitelleessä keskustelutilaisuudessa

Monika-Naisille tarjottiin OVI-hankkeen välityksellä mahdollisuutta lähteä mukaan Eläkeliiton Puhelinrinki-  
toimintaan, joka on uudenlainen tapa toteuttaa ryhmiä. Idea pidettiin tarpeellisena ja hyödyllisenä, mutta re-  
surssipulasta johtuen siihen ei ollut mahdollisuutta osallistua.

Monika-Naiset liiton osallistuminen OVI-hankkeen johtoryhmään oli erittäin aktiivista (2/2 kokousta), mutta  
ohjausryhmään osallistuminen jäi vähemmälle vuonna 2010 (1/4 kokousta).

## **Suomen Venäjänkielisten Yhdistysten Liitto FARO**

Kumppanuus FARO:n kanssa vahvistui ja yhteistyötä syntyi konkreettisten ideoiden ja tarpeiden pohjalta.  
Molemmat osapuolet olivat tyytyväisiä vuoden aikana tehtyyn yhteistyöhön. Tiivistä verkostotyötä tehtiin  
FARO:n järjestämien seminaarien sekä yhdessä toteutettujen tilaisuuksien tiimoilta. Liiton perustehtävästä,  
henkilöstön määrästä ja heidän toimenkuvistaan johtuen OVI-koulutuksia ei ole mielekästä kohdentaa FA-  
RO:n työntekijöille. Sen sijaan mielenterveysaiheisten koulutusten arveltiin voivan kiinnostaa FARON jäsen-  
järjestöjä, jotka kohtaavat toiminnassaan laajasti Suomessa asuvia venäjänkielisiä. Arvio osoittautui kuitenkin  
jossain määrin vääräksi: jäsenyhdistykset eivät tarttuneet koulutusmahdollisuuksiin laajasta markkinoinnista  
huolimatta. Vuonna 2010 järjestettiin neljä kumppanitapaamista (19.1., 8.6., 28.9. ja 14.12.2010), joissa suun-  
nitiin ja arvioitiin yhteistyötä sekä täsmennettiin tavoitteita.

### **Mielenterveysaiheiset koulutukset**

Vuoden alussa tavoitteeksi asetettiin mielenterveysaiheisten koulutusten tarjoaminen FARO:n jäsenjärjestöil-  
le. Määrällisiä tavoitteita koulutuksille ei asetettu. Monista yrityksistä sekä laajasta ja monipuolisesta markki-  
noinnista huolimatta koulutuksia ei onnistuttu toteuttamaan toivotulla tavalla. Syynä tähän voi olla se, etteivät  
pääkaupunkiseudun yhdistykset kokeneet koulutusten sisältöjä oman perustehtävänsä näkökulmasta tarpeelli-  
sina. Voi myös olla, että tiedottaminen ei tavoittanut oikeita ihmisiä yhdistyksissä. Pohdittu on sitäkin, että  
perustietoa sisältävät OVI-temakeskustelut eivät välttämättä vastaa venäläistaustaisen väestön tiedontarpei-  
siin tai että markkinointimateriaalin perusteella heille on saattanut syntyä tällainen käsitys.

Itäisen Suomen yhdistyksistä tuli muutamia tiedusteluja, mutta koulutusten toteuttaminen heidän kanssaan oli  
mahdotonta, sillä OVI-hankkeen toiminta-alueeksi on määritelty pääkaupunkiseutu. Vuonna 2010 toteutui  
yksi Kriisissä saat apua! -koulutus FARO:n jäsenjärjestö Portti ry:lle (10.5., 9 osallistujaa). Osallistujat pitivät  
koulutusta kokonaisuutena onnistuneena: koulutus vastasi odotuksia ja koulutuksessa sai tietoa, jota voi hyö-  
dyntää myöhemmin.

### **Verkostotyö & yhdistystoiminnan tukeminen**

OVI osallistui aktiivisesti FARO:n toteuttaman hankkeen seurantaryhmään, jonka pääasiallisena tehtävänä on  
kommentoida ja ohjata venäjänkieliselle väestölle laadittavien oppaiden kirjoitusta. OVI kommentoi omalta  
osaltaan kahta opasta (Perusopetus Suomessa ja Riskitekijöitä lasten elämässä). Lisäksi OVI osallistui viiteen  
FARO:n toteuttamaan seminaariin ja tilaisuuteen:

- Lapsi suomalaisissa olosuhteissa 10.4.. OVI loi kontaktin alustajana toimineeseen lastensuojelun ve-  
näjäkieliseen työntekijään ja lainasi tilaisuuteen videotykin.

- Askel toisia kohti -projektin loppuseminaari 23.6.
- Pelisäännöt -seminaari 22–23.10.. OVI-hankkeen projektityöntekijä osallistui paneelikeskusteluun. Seminaarista tiedotettiin laajemmin OVI-hankkeen verkostoissa.
- Vuoden 2010 loppuseminaari 27.11. OVI-hankkeen projektityöntekijä osallistui vapaaehtoistyön kehittämistä käsitelleen työpajan ohjaamiseen.
- FARO 10 vuotta juhlaseminaari 8.12.

Verkostotyön tiimoilta yhteistyö oli tiivistä. FARO osallistui aktiivisesti lasten kasvattamista ja vanhemmuutta sekä etnisten ryhmien välisiä ennakkoluuloja käsitelleiden tilaisuuksien suunnitteluun, tiedottamiseen ja toteuttamiseen. FARO:lla oli myös oma puheenvuoro molemmissa tilaisuuksissa.

FARO ei ole juurikaan tarvinnut OVI-hankkeelta tukea yhdistystoimintaansa. Ajatuksia vaihdettiin vastavuoroisesti ja pariin otteeseen projektihenkilöstö kommentoi pyynnöstä FARO:n suunnitelmia. Marraskuussa OVI-hanke järjesti marraskuussa yhteistyöpalaverin FARO:n ja Suomen Pakolaisavun Järjestöhautomon kanssa. Tapaamisessa Järjestöhautomo ja FARO ideoivat yhteistä yhdistyskoulutusta, jota tarjottaisiin FARO:n jäsenjärjestöille vuonna 2011.

FARO:n osallistuminen OVI-hankkeen johtoryhmään oli erittäin aktiivista (2/2 kokousta), mutta ohjausryhmään osallistuminen jäi vähemmälle vuonna 2010 (1/4 kokousta).

## Suomen Somaliliitto

Kumppanuus Suomen Somaliliiton kanssa ei syventynyt tai konkretisoitunut vuoden aikana toivotulla tavalla. Yhteistyön alkamista viivästytti Somaliliiton johdon vaihtuminen alkuvuodesta. Tämä tarkoitti sitä, että uuden johdon kanssa neuvoteltiin uudestaan kumppanuudesta, OVI-hankkeen toiminta-ajatuksesta, Somaliliiton tarpeista ja yhteistyön mahdollisuuksista. Palaveri uuden johdon kanssa kesäkuussa oli antoisa. Yhteinen tavoite ja intressi olivat yhä olemassa ja kumppanuutta päätettiin jatkaa.

Käytännön toimet aloitettiin loppuvuodesta: Lokakuussa pidettiin yhteinen suunnittelupalaveri, jossa tarkennettiin yhteistyön tavoitteita ja päätettiin keskittyä erityisesti koulutusten toteuttamiseen ja verkostotyöhön. Sovittiin, että OVI-hankkeen tarjoamat koulutukset lisätään osaksi Somaliliiton vuoden 2011 toimintasuunnitelmaa. Somaliliitto ilmaisi myös kiinnostuksen mielenterveysaineiston kääntämiseen somalin kielelle. Ensimmäisessä koulutuksessa joulukuussa (21.12.) Suomen Mielenterveysseuran toimintaa ja OVI-hankkeen koulutustarjontaa esiteltiin yhdeksälle Somaliliiton toimijalle.

Somaliliitolle tarjottiin mahdollisuutta osallistua ennakkoluuloja käsittelevän seminaarin suunnitteluun ja toteuttamiseen. Järjestö ei kuitenkaan tartunut tähän mahdollisuuteen. Somaliliitto ei nimennyt edustajaa hankkeen ohjausryhmään eikä näin ollen myöskään osallistunut työryhmän kokouksiin. Johtoryhmän edustajan liitto nimesi jälkimmäiseen kokoukseen mennessä ja oli myös edustettuna syyskuun lopussa pidetyssä kokouksessa (28.9.)

## 3 Koulutukset

Alun perin OVI-hankkeen tehtävänä oli kehittää ja toteuttaa koulutuksia, jotka *lisäävät maahanmuuttajajärjestöjen toimintaedellytyksiä ja mielenterveysosaamista*. Koulutuksia lähdettiin vuonna 2008 suunnittelemaan kumppaniryhdistysten tarpeista käsin ja aluksi niitä markkinoitiin ainoastaan yhdistysten toiminnan piirissä oleville ihmisille. Vuosina 2009 ja 2010 tehtiin kuitenkin uusia linjauksia, jotka perustuivat ulkoisen arviointitutkimuksen ja projektihenkilöstön itsensä tekemiin arvioihin siihenastisesta toteumasta. Ulkoisen arvioinnin suositusten mukaisesti koulutusten painopiste siirrettiin selkeästi mielenterveysaiheisiin koulutuksiin syksyllä 2009. Yhdistyskoulutuksia toteutettaisiin yhteistyössä niiden tahojen kanssa, joiden perustehtävänä on maahanmuuttajayhdistysten tukeminen. Näin OVI-hanke toisi eniten lisäarvoa monikulttuuriseen kenttään ja voisi keskittyä omaan erityisosaamiseensa. Samalla karsittiin myös päällekkäisyyksiä toisten toimijoiden kanssa ja voitiin suunnata hankkeen henkilöstö- ja taloudelliset resurssit mielenterveysaiheisten koulutusten kehittämiseen ja järjestämiseen.

Projektihenkilöstön aloitteesta rahoittajan kanssa sovittiin loppuvuodesta 2009, että mielenterveyttä edistäviin koulutuksiin voivat kumppaniyhdistysten edustajien lisäksi osallistua muutkin maahanmuuttajataustaiset ihmiset. Linjauksen pohjana oli havainto siitä, ettei kumppaneilla ollut samassa määrin aikaa osallistua koulutuksiin kuin projektihenkilöstöllä oli niitä mahdollista järjestää. Kohderyhmän laajentamisella turvattiin se, että OVI-työryhmä saattoi toimia täydellä teholla ja mielenterveystieto tavoittaa mahdollisimman laajasti eri maahanmuuttajaryhmät. Muutos ei edellyttänyt lisärahoitusta: koulutukset ovat edelleen kaikille osallistujille maksuttomia, mutta tulkauksen OVI-hanke kustantaa ainoastaan kumppaniyhdistyksilleen.

Kolmas linjaus liittyi kevään 2010 kokemuksiin avoimista koulutustilaisuuksista: ne eivät toimineetkaan odotetusti, vaan sitoivat valtavan määrän työaikaa ja veivät tilaa muilta potentiaalisilta koulutuksilta ja tilaisuuksilta. Tästä johtuen avoimiin tilaisuuksiin ei enää suuremmin panostettu syksyllä ja niistä päätettiin myöhemmin luopua kokonaan.

Tehdyt linjaukset osoittautuivat oikeiksi. Koulutuksia pidettiin selkeästi enemmän kuin aiempina vuosina ja koulutuksille asetetut tavoitteet toteutuivat kiitettävästi. Samalla hankkeelle kertyi paljon arvokasta kokemusta ja palautetta, joiden pohjalta koulutusten sisältöjä ja toteuttamista on voitu kehittää edelleen.

Vuonna 2010 OVI-hanke järjesti yhteensä 65 koulutusta, joista 63 käsitteli mielen hyvinvointia, mielenterveyttä ja maahanmuuttoon liittyviä tunteita. Koulutukset jakaantuivat teemoittain seuraavasti:

<i>Miltä maahanmuutto tuntuu?</i>	<i>20 koulutusta</i>
<i>Mistä arjen hyvinvointi rakentuu?</i>	<i>17</i>
<i>Kriisissä saat apua!</i>	<i>11</i>
<i>Paha olo vai masennus?</i>	<i>2</i>
<i>Suomen Mielenterveysseura tutuksi</i>	<i>9</i>
<i>Mielenterveyden Ensiapu 1</i>	<i>4</i>
<i>Vapaaehtoistyö tienä kotoutumiseen</i>	<i>1</i>
<i>Yhdistyksen projektikoulutus</i>	<i>1</i>

Valtaosa koulutuksista oli kestoltaan 2-3 tuntia lukuun ottamatta Mielenterveyden Ensiapu 1 -koulutusta (14 tuntia) ja Yhdistyksen projektikoulutusta (10 tuntia). Koulutuksista 24 toteutettiin suomeksi, 21 projektityöntekijöiden toimesta venäjäksi, persiaksi tai dariiksi ja 19 ulkopuolisen tulkin avustuksella.

Osallistujia koulutuksissa oli yhteensä 584, joista 526 oli maahanmuuttajataustaisia. Naisia oli 429 ja miehiä 155. Osa kävi läpi tai ehti vuoden 2010 puolella aloittaa prosessimuotoisen koulutuksen, jossa mielenterveysaiheiset teemakeskustelut käydään läpi aihe aiheelta. Muutama näistä prosessimuotoisista koulutuksista toteutettiin siten, että yksittäinen aihe jaettiin kahdelle eri koulutuskerralle. Menettely osoittautui epätoimivaksi, koska joskus jälkimmäisellä koulutuskerralla oli uusia ihmisiä ja vastaavasti joku ensimmäisellä kerralla mukana ollut saattoi olla poissa. Prosessikoulutuksiin osallistuneiden ihmisten vaihtuvuudesta johtuen on mahdollista aivan täsmällisesti sanoa, miten moni 584 osallistujasta osallistui useampaan kuin yhteen OVI-koulutukseen ja on näin ollen laskettu osallistujaksi useammin kuin kerran. Osallistujalistojen perusteella useammassa koulutuksessa olleiden lukumäärä on jossain 71–102 välillä.

Tässä osiossa käydään läpi miten toteutuneet koulutukset jakautuivat kumppaniyhdistysten, yhteistyötahojen ja avoimien tilaisuuksien kesken sekä millaista palautetta niistä saatiin. Lisäksi kerrotaan lyhyesti koulutusten sisällöistä. Yhteenveto vuoden 2010 koulutuksista on raportin [liitteenä 2](#).

## **Kumppaniyhdistysten osallistuminen OVI-koulutuksiin**

Kumppaniyhdistysten osuus koulutuksiin osallistuneista oli selkeästi tavoiteltua pienempi (115/584). Valtaosa osallistujista oli Monika-Naiset liiton edustajia: liiton piiristä osallistui OVI-koulutuksiin yhteensä 73 osallistujaa. Muiden kumppaneiden osallistujamäärät jäivät 8-16 välille. Kumppanikohtaisia koulutuksia järjestettiin

vuoden aikana 12 ja niissä oli yhteensä 103 osallistujaa. Lisäksi kaikille avoimiin koulutustilaisuuksiin osallistui 12 Monika-Naiset liiton edustajaa.

Useimmiten haasteet koulutusten järjestämisessä liittyivät tavalla tai toisella kumppaniyhdistysten käytettävissä oleviin resursseihin. Vapaaehtoisvoimin toimivissa, pienemmissä yhdistyksissä tehtävät kasaantuvat helposti yhden tai kahden ihmisen harteille. Isommissa järjestöissä taas palkatun henkilöstön työaika on sidottu järjestön perustehtävien hoitamiseen. Myös henkilöstövaihdokset ja erityisesti vaihdokset järjestöjen johdossa vaikuttavat siihen, missä määrin kumppaniyhdistys ehtii ja voi panostaa yhteistyöhön. Edellä mainituista syistä yhdistysten avainhenkilöillä on useimmiten vain rajallisesti aikaa ja mahdollisuutta tiedottaa tarjolla olevista koulutuksista jäsenilleen ja kannustaa heitä osallistumaan niihin. OVI-hanke pyrki omalta osaltaan madaltamaan osallistumiskynnystä tiedottamisessa auttamalla ja pitämällä koulutuksia iltaisin ja viikonloppuisin. Projektihenkilöstö tarjoutui myös useampaan otteeseen vierailemaan kumppaniyhdistysten kokouksissa ja tilaisuuksissa, joissa koulutuksista voisi kertoa tarkemmin ja sopia käytännön toteutuksesta. Tähän mahdollisuuteen tarttuivat FARO, Monika-Naiset liiton jäsenjärjestöt sekä Suomen Somaliliitto.

Monesti osallistumiskynnystä nostaa myös koulutusten teema, mielenterveys, josta ei välttämättä ole totuttu keskustelemaan avoimesti ryhmässä. Aiheena mielenterveys on kynnys, joka pitää ylittää monta kertaa ennen varsinaista koulutusta. Mielenterveyteen liittyy paljon ennakkoluuloja, joita OVI-hankkeessa ja sen koulutuksissa on onnistuttu vähentämään tarjoamalla asiallista tietoa ja mahdollisuus keskustella, kysyä ja kertoa omista näkemyksistä. Yhteisissä kokouksissa on noussut esille se, kuinka pelkästään hankekumppanuus vaati isojen kynnysten ylittämistä: kun omassa kulttuurissa ihmisten ajatellaan olevan joko terveitä tai hulluja, tuntuvat säännölliset vierailut Suomen Mielenterveysseurassa alkuun vaikeilta ja suurin huoli oli, ettei kukaan tuttu vain näe yhdistyksen edustajaa astumassa sisään SOS-kriisikeskuksen ovesta. Nyt kun avainhenkilöt ovat ylittäneet omat kynnyksensä, voivat he viedä mielenterveystietoa omiin yhdistyksiinsä ja auttaa omaa jäsenistöään astumaan omien kynnystensä yli.

Kumppanikohtaiset koulutukset jakaantuivat teemoittain seuraavasti:

<b><i>Miltä maahanmuutto tuntuu?</i></b>	<b><i>3 koulutusta</i></b>
3 MoniNaisten Talo	
<b><i>Mistä arjen hyvinvointi rakentuu?</i></b>	<b><i>3</i></b>
3 MoniNaisten Talo	
<b><i>Kriisissä saat apua!</i></b>	<b><i>3</i></b>
1 MoniNaisten Talo 1 FARO:n jäsenjärjestö Portti ry 1 IRTY	
Lisäksi avoimissa koulutustilaisuuksissa kolme Monika-Naiset liiton edustajaa	
<b><i>Suomen Mielenterveysseura tutuksi</i></b>	<b><i>1</i></b>
1 Suomen Somaliliitto	
Lisäksi avoimissa koulutustilaisuuksissa kolme Monika-Naiset liiton edustajaa	
<b><i>Mielenterveyden Ensiapu 1</i></b>	<b><i>1</i></b>
1 Berde	
Lisäksi avoimissa koulutustilaisuuksissa kuusi Monika-Naiset liiton edustajaa	
<b><i>Yhdistyksen projektikoulutus</i></b>	<b><i>1</i></b>
1 IRTY	

## **Yhteistyötahojen osallistuminen OVI-koulutuksiin**

Valtaosa koulutuksista toteutettiin yhteistyössä pääkaupunkiseudun verkostotahojen kanssa (46/65). Monella taholla oli käynnissä yksi tai useampi maahanmuuttajien ryhmä, joiden ohjelmaan OVI-koulutukset sopivat. Yhteistyökumppaneina toimivat AmiEdu, Espoon maahanmuuttajapalvelut, Familia Club, Helsingin kaupungin TTT-projekti ja Chili-hanke, Kantti ry, Kontulan palvelukeskus ja lähiöasema, Mikaelin kirkko, Pasilan

kirjaston kielikahvila, Suomen Pakolaisavun VertaisKoto, Työvalmennus Futuuri, Vanhustyön Keskusliiton IkäMamu-ryhmät, Vantaan Aikuisopisto, Vantaan maahanmuuttajien yhteispalvelupiste sekä VeTo-verkosto.

Yhdeksän ryhmää osallistui kahteen tai useampaan tarjolla olleeseen koulutukseen. Joiden ryhmien osalta koulutusprosessi jatkuu vielä vuoden 2011 puolella. Prosessimaisista koulutuksista saadut kokemukset olivat erittäin positiivisia: osallistujat ja kouluttajat ehtivät tutustua paremmin, luottamus kasvoi ja mielenterveyttä voitiin tarkastella laajasti monesti eri näkökulmasta. Koulutusprosessit aloitettiin yleensä esittelemällä Suomen Mielenterveysseuraa ja puhumalla maahanmuuttoon liittyvistä tunteista ja ne päätettiin keskusteluun arjen hyvinvoinnista ja omista voimavaroista. Joidenkin ryhmien kohdalla kokeiltiin myös yhden teeman käsitelyä kahdessa eri osassa. Tämä osoittautui kuitenkin haasteelliseksi, sillä monesti yksi tai useampi osallistuja vaihtui koulutuskertojen välillä. Tällöin jälkimmäiseltä kerralta poissa olleet kuulivat vain osan koulutuksesta, asioita jouduttiin kertaamaan uusille ryhmäläisille eikä osallistujille aina muodostunut selkeää kuvaa kokonaisuudesta.

Yhteistyötahojen ryhmille järjestetyt koulutukset jakaantuivat teemoittain seuraavasti:

***Miltä maahanmuutto tuntuu?***

***16 koulutusta***

7 Suomen Pakolaisavun VertaisKoto-hanke

2 Pasilan kirjaston kielikahvila

1 Espoon maahanmuuttajapalvelut, Kantti ry, Kontulan palvelukeskus, TTT-projekti, Vanhustyön Keskusliitto, Vantaan aikuisopisto, Vantaan maahanmuuttajien yhteispalvelupiste ja VeTo-verkosto

***Mistä arjen hyvinvointi rakentuu?***

***14***

3 Chili-hanke

2 Kontulan palvelukeskus

2 Pasilan kirjaston kielikahvila

1 Familia Club, Espoon maahanmuuttajapalvelut, Kantti ry, Kontulan lähiöasema, Mikaelin kirkko, TTT-projekti ja Vanhustyön Keskusliitto

***Kriisissä saat apua!***

***7***

1 Familia Club, Espoon Maahanmuuttajapalvelut, Kontulan palvelukeskus, Pasilan kirjaston kielikahvila, TTT-projekti, Työvalmennus Futuuri ja Vanhustyön Keskusliitto

***Paha olo vai masennus?***

***2***

1 Espoon maahanmuuttajapalvelut ja TTT-projekti

***Suomen Mielenterveysseura tutuksi***

***6***

3 Kontulan palvelukeskus

1 AmiEdu, Mikaelin kirkko ja Suomen Mielenterveysseuran ja Helsingin työväenopiston järjestämä somaliäitien Hyvinvointitreenit -ryhmä

***Vapaaehtoistyö tienä kotoutumiseen***

***1***

1 TTT-projekti

Yhteistyötahoilta kerättiin myös palautetta. Ohessa muutama poiminta heidän palautteestaan:

*”Osa ryhmäläisistä oli alussa hieman varauksellisia aihetta kohtaan. Keskustelujen edetessä ryhmäläiset selvästikin huomasivat, että aiheet koskettavat myös heitä ja ottivat osaa keskusteluun.”*

*”Kun ryhmäläiset pystyivät puhumaan ohjaajan kanssa omalla äidinkielellään, myös ne ryhmäläiset, jotka ovat usein olleet hiljaisia, ottivat aktiivisesti osaa keskusteluun.”*

*”Ryhmäläisillä on paljon omakohtaista kokemusta mielenterveyden ongelmista. He löysivät tietopaketeista (erityisesti Miltä maahanmuutto tuntuu ja Kriiseissä saan apua) yhtymäkohtia omaan elämäänsä ja varmasti saivat sitä kautta keinoja myös arjen hyvinvoinnin hallintaan.”*

*”Ryhmäläisillä oli alussa voimakkaita ennakkoluuloja aihetta kohtaan. Keskustelun edetessä ennakkoluulot karisivat ja huomasi, että ohjaaja ja aihe saivat ryhmäläisten hyväksynnän.”*

## Kaikille avoimet suomenkieliset koulutukset

Kevään aikana kokeiltiin kaikille avoimia, suomenkielisiä koulutustilaisuuksia, joihin haettiin osallistujia laajalla markkinoinnilla. Ajatuksena oli, että koulutustilaisuuksiin osallistuisi myös ihmisiä eri kumppaniyhdistyksistä, jolloin yhdistysten edustajat tutustuisivat toisiinsa. Avoimet koulutustilaisuudet osoittautuivat kuitenkin epätoimiviksi. Laajasta ja säännöllisestä markkinoinnista huolimatta valtaosa niistä (32/39) jouduttiin perumaan liian vähäisen osallistujamäärän vuoksi. Myöskään kumppaniyhdistysten edustajat eivät Monika-Naiset liittoa lukuun ottamatta osallistuneet odotetusti avoimiin koulutuksiin. Kantaväestön kiinnostus koulutuksia kohtaan sen sijaan osoittautui odotettu suuremmaksi. Näistä syistä johtuen avoimiin tilaisuuksiin ei enää suuremmin panostettu syksyllä ja niistä päätettiin myöhemmin luopua kokonaan.

Avoimia koulutustilaisuuksia järjestettiin vuoden aikana seitsemän, joissa oli yhteensä 53 osallistujaa (24 maahanmuuttajataustaista). Tilaisuuksiin osallistui 12 Monika-Naiset liiton edustajaa. Koulutukset jakaantuvat teemoittain seuraavasti:

<i>Mielenterveyden Ensiapu 1</i>	<i>3 koulutusta</i>
<i>Suomen Mielenterveysseura tutuksi</i>	<i>2</i>
<i>Miltä maahanmuutto tuntuu?</i>	<i>1</i>
<i>Kriisissä saat apua!</i>	<i>1</i>

## Palautetta osallistujilta

Kirjallisen palautteen kerääminen yli kielimuurien on osoittautunut haasteelliseksi, mistä johtuen myös OVI-hankkeen palautejärjestelmä kehitetty alituisesti. Palautelomaketta on pyritty selkeyttämään ja lyhentämään. Kielen lisäksi yhtenä haasteena oli koulutuksille varattu aika: joissakin ryhmissä palautteen keräämiselle ei ollut yksinkertaisesti aikaa. Positiivista on toisaalta ollut se, että oma-aloitteista, suullista palautetta on saatu lähes jokaisesta ryhmästä.

Osallistujilta on pyydetty ja saatu jonkin verran myös kirjallista palautetta. Osallistujien OVI-koulutuksista antamat palautteet olivat pääsääntöisesti positiivisia ja kannustavia. Suurin osa kirjallisen palautelomakkeen täyttäneistä piti koulutuksia kokonaisuutena joko erinomaisena (50/134 vastaajaa) tai hyvänä (73/134). Osallistujat kertoivat saaneensa tietoa, joita he voivat hyödyntää myöhemmin elämässään. Käytettyjä menetelmiä pidettiin sopivina ja koulutusten koettiin aktivoivan kysymään ja keskustelemaan.

Vapaamuotoisissa palautteissa nostettiin esiin seuraavia asioita:

- Sai tarpeellista ja ajankohtaista tietoa tärkeistä asioista
- Ennakkoluulot mielenterveyttä kohtaan vähenivät ja ymmärrys mielenterveydestä ja siihen vaikuttavista asioista laajentui. Mielenterveys on myös positiivinen asia ja voimavara.
- Sai tietoa siitä, miten voi tukea läheisiä ja mistä saa tarvittaessa apua
- Asioista oli helpompaa puhua, kun koulutus oli järjestetty omalla äidinkielellä/tulkattuna

Osa osallistujista koki, ettei heidän suomen kielen taitonsa riittänyt ymmärtämään kaikkea koulutuksen sisältöä. Lisäksi toivottiin syventäviä jatkokoulutuksia, vielä enemmän käytännön ohjeita ja tapausesimerkkejä sekä koulutusmateriaaleja omalla äidinkielellä. Moni toivoi myös mahdollisuutta osallistua säännöllisiin vertaisryhmiin. Ohessa muutama suora lainaus osallistujien palautteista:

*"Tärkeintä on se, että sain tiedon, että en vain minä ole niin vaikeasti integroinut, muutkin ovat samassa tilanteessa."*

*"Tiedän nyt, mistä voin saada apua Suomessa."*

*"Sain tiedot vapaaehtoisesta työstä, koska ennen tätä keskustelua en tiennyt yhtään mitään tästä työstä."*

*"Minä vien teidän materiaalit minun tuttavalleni, hän todella tarvitsee apua"*

*"Miksi tämä on ensimmäinen kerta, jolloin joku puhuu meille tästä tärkeästä asiasta? Olen asunut Suomessa jo 8 vuotta, missä te olitte?"*

*"Olisi hyvä saada materiaalit omalla äidinkielellä"*

Koulutusten kehittämistä jatkettiin kertyneen kokemuksen ja saadun palautteen pohjalta. Edellisvuonna valmistuneita koulutuksia viimeisteltiin ja selkeytettiin esimerkiksi kielen osalta. Katsetta käännettiin myös tulevaisuuteen: miten muut voisivat hyödyntää koulutuksia ja niihin liittyviä materiaaleja jatkossa? Viimeistelyn lisäksi valmisteltiin kaksi uutta koulutusta: Paha olo vai masennus? sekä Vapaaehtoistyö tienä kotoutumiseen.

## **Mielenterveysaiheiset koulutukset**

### **Miltä maahanmuutto tuntuu?**

Syksyllä 2009 valmistuneessa koulutuksessa kuvataan erilaisia tunteita, joita maahanmuuttoon yleensä liittyy sekä vaihteita, joiden kautta tasapaino tavallisesti löytyy. Lisäksi autetaan ymmärtämään, että erilaiset tunteet ja reaktiot ovat normaaleja ja tavallisia sekä mietitään keinoja, joilla omaa oloa voi parantaa.

Vuonna 2010 järjestettiin 20 koulutusta, joissa oli yhteensä 200 osallistujaa. Koulutuksista 16 järjestettiin yhteistyötahojen ryhmille: seitsemän koulutusta Pakolaisavun VertaisKoto-hankkeelle, kaksi Pasilan kirjaston kielikahvilalle sekä yksi koulutus Vantaan maahanmuuttajien yhteispalvelupisteelle, Vanhustyön Keskusliitolle, TTT-projektille, Espoon maahanmuuttajapalveluille, Vantaan aikuisopistolle, Kantti ry:lle, Kontulan palvelukeskukselle sekä VeTo-verkostolle. Lisäksi aiheesta pidettiin kolme luentoa muiden järjestämässä tilaisuudessa.

Koulutuksista kolme toteutettiin MoniNaisten Talon naisryhmille (26 osallistujaa) ja yksi kaikille avoimena koulutustilaisuutena (12 osallistujaa). Aiheesta pidettiin lisäksi yksi alustus MoniNaisten Talon järjestämässä ”Maahanmuuttajanaisen kohtaaminen” koulutuksessa viranomaisille.

### **Mistä arjen hyvinvointi rakentuu?**

Keväällä 2009 valmistuneessa koulutuksessa keskustellaan omista voimavaroista ja mielen hyvinvoinnista sekä annetaan käytännön vinkkejä arjen elämään.

Vuonna 2010 järjestettiin 17 koulutusta, joissa oli yhteensä 155 osallistujaa. Koulutuksista 14 suunnattiin yhteistyötahojen ryhmille: kolme koulutusta Chili-hankkeelle, kaksi Kontulan palvelukeskukselle ja Pasilan kirjaston kielikahvilalle sekä yksi koulutus Vanhustyön Keskusliitolle, Familia Clubille, TTT-projektille, Kantti ry:lle, Espoon Maahanmuuttajapalveluille, Kontulan lähiöasemalle ja Mikaelin kirkolle.

Koulutuksista kolme järjestettiin MoniNaisten Talon naisryhmille (24 osallistujaa).

### **Kriisissä saat apua!**

Syksyllä 2009 valmistuneessa koulutuksessa keskustellaan erilaisista kriiseistä, niiden vaiheista, oireista ja tunteista sekä annetaan käytännön vinkkejä kriiseistä selviytymiseen ja läheisten auttamiseen.

Vuonna 2010 järjestettiin 11 koulutusta, joissa oli yhteensä 97 osallistujaa. Koulutuksista seitsemän järjestettiin yhteistyötahojen ryhmille. Vanhustyön Keskusliitto, Familia Club, TTT-projekti, Työvalmennus Futuuri, Espoon Maahanmuuttajapalvelut, Pasilan kirjaston kielikahvila ja Kontulan palvelukeskus tilasivat kaikki yhden koulutuksen omiin ryhmiinsä.

Koulutuksista kolme toteutettiin yhdessä kumppaniyhdistysten kanssa (34 osallistujaa): yksi IRTY:n (14 osallistujaa), yksi FARO:n jäsenyhdistys Portti ry:n (9) ja yksi MoniNaisten Talon kanssa (11). Yksi koulutuksista kaikille avoin tilaisuus ja siihen osallistui kolme Monika-Naiset liiton edustajaa.

### **Paha olo vai masennus?**

Syksyllä 2010 valmistuneessa koulutuksessa keskustellaan masennuksesta, sen syistä, oireista, hoidosta ja toipumisesta sekä tarjotaan vinkkejä läheisen tukemiseen. Vuonna 2010 järjestettiin kaksi koulutusta, joissa oli yhteensä 17 osallistujaa. Molemmat koulutuksista järjestettiin yhteistyötahojen ryhmille: yksi TTT-projektille ja toinen Espoon maahanmuuttajapalveluille.

## Suomen Mielenterveysseura tutuksi

Syksyllä 2009 valmistunut koulutus tarjoaa tietoa Suomen Mielenterveysseurasta ja SOS-kriisikeskuksesta sekä toimii perehdytyksenä muihin OVI-koulutuksiin.

Vuonna 2010 järjestettiin yhdeksän koulutusta, joissa oli yhteensä 79 osallistujaa (12 kumppaniyhdistysten edustajaa). Koulutuksista kuusi suunnattiin yhteistyötahojen ryhmille: kolme koulutusta Kontulan palvelukeskuksessa ja yksi koulutus AmiEdussa, Mikaelin kirkossa ja Suomen Mielenterveysseuran ja Helsingin työväenopiston järjestämässä somaliäitien Hyvinvointitreenit -ryhmässä. Yksi koulutus järjestettiin Suomen Somaliliiton jäsenille (9 osallistujaa) ja kaksi oli kaikille avoimia tilaisuuksia (16 osallistujaa). Avoimiin tilaisuuksiin osallistui kolme Monika-Naiset liiton edustajaa.

## Mielenterveyden Ensiapu® 1 -koulutus

Mielenterveyden Ensiapu® 1 (yhteensä 14 tuntia, 1 opintopiste) on suomen kielellä toteutettava kansalaiskoulutus, jonka voi suorittaa kuka tahansa, joka on kiinnostunut omasta ja läheistensä hyvinvoinnin ylläpitämisestä ja mielenterveysosaamisen vahvistamisesta. Tavoitteena on, että osallistujat vahvistavat omia voimavarojaan, saavat voimia selviytyä elämään kuuluviin kriiseistä, syventävät tietojään mielenterveydestä ja mielenterveyden häiriöistä sekä saavat rohkeutta tukea ja auttaa muita ihmisiä. Koulutuksia järjestää Suomen Mielenterveysseuran koulutuskeskus. OVI-projektityöntekijä on pätevätyöntekijä ohjaamaan koulutusta, jota tarjotaan hankkeen ajan ilmaiseksi maahanmuuttajataustaisille ihmisille.

Vuonna 2010 OVI-hanke järjesti neljä koulutusta, joissa oli yhteensä 29 osallistujaa (14 kumppaniyhdistysten edustajaa). Koulutuksista kolme oli kaikille avointa tilaisuutta ja yksi Berden jäsenille suunnattu. Avoimiin tilaisuuksiin osallistui yhteensä 6 Monika-Naiset liiton edustajaa ja Berden koulutuksessa oli 8 osallistujaa. Koulutuksia toteutettiin sekä kaksipäiväisenä (2 x 7 tuntia) että neljän iltapäivän pakettina (4 x 3,5 tuntia).

Kumppaneiden edustajat pitivät koulutukset sisältöä kiinnostavana hyödyllisenä, mutta siihen osallistuminen koettiin haasteellisenä. Monella ei ollut mahdollisuutta käyttää 14 tuntia vapaaehtoiseen koulutukseen perheen ja/tai työn rinnalla. Joidenkin kohdalla taas kynnykseksi nousi kielitaito, sillä kyseistä koulutusta ei voi toteuttaa tulkin avulla lukuisten pienryhmäkeskustelujen ja ryhmätöiden vuoksi.

## Muut koulutukset

### Vapaaehtoistyö tienä kotoutumiseen

Kevään 2010 aikana valmistuneessa koulutuksessa kuvataan vapaaehtoistyötä Suomessa, mietitään mitä vapaaehtoistyö voi tarjota ja miten se voi edistää kotoutumista ja hyvinvointia sekä tarkastellaan toimintamahdollisuuksia Helsingissä. Vuonna 2010 järjestettiin yksi TTT-projektin ryhmälle suunnattu koulutus, jossa oli viisi osallistujaa. Lisäksi aiheesta pidettiin yksi luento Suomen Partiolaisten järjestämässä tilaisuudessa.

### Yhdistyksen projektikoulutus

OVI-hanke suunnitteli ja toteutti kevään aikana IRTY:lle suunnatun Yhdistyksen projektikoulutuksen, johon osallistui kaksi yhdistyksen edustajaa (17.4. ja 22.5., yhteensä 10 tuntia). Koulutus perustuu Suomen Mielenterveysseuran Projektin yhdistyksessä -oppaaseen (<http://julkaisut.mielenterveysseura.fi/projektiopas/>), johon on koottu yhdistyksen vastuualueet ja tehtävät projektin eri vaiheissa ja osakokonaisuuksissa: projektin suunnittelu, yhdistys työnantajana, seuranta ja arviointi, yhteistyö ja verkostoituminen, tiedottaminen, tulosten hyödyntäminen, talous- ja henkilöstöhallinto. Koulutuksen osana yhdistyksen edustajat ideoivat ja laativat valmisteilla ollutta hankehakemusta.

Kumppaniyhdistyksille tarjottiin edelleen tarpeen ja tilanteen mukaan ohjausta yhdistystoimintaan liittyvissä asioissa. Tarve ohjaukselle oli aiempia vuosia vähäisempää. Osaltaan tähän vaikutti aiempien vuosien ohjaus ja koulutukset sekä tiivistynyt yhteistyö Suomen Pakolaisavun Järjestöhaun kanssa, jonka perustehtävänä on maahanmuuttajajärjestöjen tukeminen yhdistysasioissa. Vuoden aikana mahdollisuutta yhdistyskohtaiseen ohjauksiin hyödynsivät Berde, FARO ja IRTY. Ohjaus liittyi mm. yhdistysten asiakirjojen laatimiseen, rahoituslähteistä tiedottamiseen sekä hankehakemusten kommentointiin.

## 4 Verkostotyö

Yksi OVI-hankkeen tehtävistä on *vahvistaa maahanmuuttajajärjestöjen verkostoitumista keskenään ja muiden järjestöjen, yhteisöjen ja viranomaisten kanssa*. Verkostoituminen perustehtävän kannalta olennaisten tahojen kanssa vahvistaa maahanmuuttajayhdistysten mahdollisuuksia tukea toimintaansa osallistuvia ihmisiä, parantaa yhdistysten toimintaedellytyksiä sekä lisää monikulttuurista ymmärrystä ja suvaitsevaisuutta.

Vuosi 2010 oli verkostotyön näkökulmasta onnistunut. Osaksi tämä näkyi koulutuksissa, joista valtaosa toteutettiin yhteistyössä uusien ja vanhojen verkostokumppaneiden kanssa. Näin OVI-hankkeelle kertyi arvokasta kokemusta ja palautetta kehitteillä olleista koulutuksista. Koulutusyhteistyötä tehtiin seuraavien yhteistyötahojen kanssa: Suomen Pakolaisavun VertaisKoto, Pasilan kirjaston kielikahvila, Vantaan maahanmuuttajien yhteispalvelupiste, Espoon maahanmuuttajapalvelut, Vanhustyön Keskusliiton IkäMamu-ryhmät, Helsingin kaupungin TTT-projekti ja Chili-hanke, Kantti ry, Vantaan Aikuisopisto, AmiEdu, Familia Club, Mikaelin kirkko, Kontulan palvelukeskus ja lähiöasema, VeTo-verkosto sekä Työvalmennus Futuuri.

Verkostotyö oli tuloksellista myös muilta osin. Toimintavuoden aikana onnistuttiin vahvistamaan kumppaniyhdistysten verkostoitumista sekä keskenään että muiden järjestöjen ja yhteisöjen kanssa. Esimerkiksi Irakin Työllistämisyhdistyksen ideasta syntyneitä paneelikeskustelua vanhemmuudesta ja lasten kasvattamisesta (1.6. Pasilan kirjasto) olivat Suomen Mielenterveysseuran lisäksi toteuttamassa Berde, FARO, Monika-Naiset liitto, Mannerheimin lastensuojeluliiton Uudenmaan piiri sekä Väestöliitto. Asiantuntija-alueen tilaisuudessa pitivät Marjo Van Dijken (MLL:n Uudenmaan piiri) ja Mina Zandkarimi (Väestöliitto). Heidän lisäksi paneelikeskusteluun osallistuivat Reza Kamangar (IRTY), Natalie Gerbert (Monika-Naiset liitto), Outi Ruishalme (Mielenterveysseuran SOS-kriisikeskus) ja Eilina Gusatinsky (FARO). Tilaisuuden puheenjohtajana toimi Väestöliiton Anita Novitsky. Aktiivista keskustelua sisältänyt tilaisuus oli onnistunut, vaikka osallistujia olisi voinut olla enemmänkin (noin 30 osallistujaa).

OVI-hanke oli jälleen myös mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa Berden ideasta syntyneitä monikulttuurista itsenäisyyspäivän juhlaa kulttuurikeskus Caisassa. Tapahtumassa keskeisessä roolissa oli myös Monika-Naiset liitto, jonka työntekijä vastasi suunnitteluryhmän toiminnasta ja juhlan ennakkojärjestelyistä yhdessä Berden toiminnanjohtajan kanssa. Monika-Naiset liiton toiminnanjohtaja käytti juhlassa puheenvuoron. Muita järjestäjiä olivat Suomen Pakolaisapu, Suomen Punainen Risti ja Moniheli yhteistyössä Caisan kanssa.

### Yhteistyössä on potkua - verkostotyön päätavoitteet vuonna 2010

OVI-hankkeella oli kaksi päätavoitetta verkostotyölle vuonna 2010. Toinen päätavoitteista oli, **että kumppanit tutustuvat Suomen Pakolaisavun, Monihelin ja MoniNaiset Talon tarjoamiin mahdollisuuksiin. Samalla hankkeen aikana syntyneet verkostot juurtuisivat**. Taustalla oli lyhyt keskustelu Monihelin tilaisuudessa lokakuussa 2009, jolloin Monika-Naiset liiton toiminnanjohtaja ehdotti OVI-hankkeen projektijohtajalle, että koolle kutsuttaisiin maahanmuuttajayhdistysten kannalta keskeiset toimijat Helsingissä: Monika-Naiset liitto, Mielenterveysseuran OVI, Familia Clubin Moniheli ja Suomen Pakolaisavun Järjestöhautomo. Idea vastaanotettiin ilolla, sillä yhteistyön tiivistämistä pidettiin tarpeellisena. Pällekkäisyyksiä voitaisiin välttää ja voimavaroja yhdistää esimerkiksi koulutustoiminnassa ja yhdistysten tukemisessa.

Verkosto ehti kokoontua kahdesti vuoden 2009 puolella ja jatkoi tavoitteellista yhteydenpitoa vuonna 2010. Ensimmäinen yhteistyön hedelmä oli 5.5. järjestetty Yhteistyössä on potkua! -verkostoitumistapahtuma MoniNaisten Talolla. Tilaisuuteen saapuneet noin 30 osallistujaa pohtivat järjestäjien oppimiskahviloissa mm. järjestöjen välisen yhteistyön esteitä ja sitä mikä tekee maahanmuuttajataustaisten ihmisten elämästä raskasta ja saattaa kuormittaa heidän mielenterveyttään. Tilaisuudessa jaettiin myös esitettä, jossa kaikki neljä maahanmuuttajayhdistysten kanssa toimivaa tahoja esittäytyy samoissa kansissa. Osallistujien arvion mukaan tilaisuus oli hyvä alku hajanaisen kentän tiivistämiselle. Kehittämistä arvioitiin olevan tiedottamisessa ja erityisesti maahanmuuttajien tavoittamisessa. Järjestäjien arvio oli hyvin pitkälle samansuuntainen.

Vaikka kukaan ei sitä vielä toukokuussa tiennytkään, kevään aikana luotiin samalla yhteistyön edellytyksiä joulukuussa pidetylle, etnisten ryhmien välisiä ennakkoluuloja käsitteelle seminaarille (16.12. Caisa). Kun OVI-hankkeen kautta tuli näkyväksi, että sekä Berde että IRTY olivat tahoillaan suunnitelleet seminaaria aiheesta, OVI ehdotti kumppaniyhdistyksilleen, että seminaari järjestettäisiin yhdessä. Kumppaneista mu-

kaan lähtivät myös FARO ja Monika-Naiset liitto. Samalla päätettiin, että **etnisten ryhmien välisiä ennakkoluuloja käsittelevän seminaarin järjestäminen** on tärkein verkostotyön tavoite vuonna 2010.

Seuraavaksi oli luontevaa kutsua seminaarin suunnitteluun ja toteutukseen myös Moniheli ja Järjestöhautomo sekä muun yhteistyön kautta tutuiksi tulleet SPR ja Väestöliitto. Lopulta seminaarin toteutukseen osallistui yhdeksän järjestöä. Seminaarin suunnittelu ja järjestäminen tapahtui valtavan nopealla aikataululla ja edellytti kaikilta mukana olleilta isoa panosta ja sitoutumista. Päätös seminaarin järjestämisestä tehtiin OVI-hankkeen työryhmissä syys-lokakuun vaihteessa (johtoryhmä 28.9. ja ohjausryhmä 12.10.), minkä jälkeen verkosto tapasi viidesti. Suunnittelu aloitettiin lokakuun lopussa ja arviointikokous pidettiin joulukuun lopussa.

”Erilaisia mutta samanlaisia – seminaari etnisten ryhmien välisistä ennakkoluuloista” onnistui kokonaisuutena hyvin. Järjestäjien tilaisuudelle antamista kouluarvosanoista muodostui keskiarvoksi 8,3. Paikalle kutsuttiin maahanmuuttajien lisäksi kantasuomalaisia ja viranomaisia. Osallistujia oli aamupäivällä 90 ja lounaan jälkeen 60. Päivän kuluessa jokainen maahanmuuttajajärjestö toi oman näkökulmansa ennakkoluuloihin ja muille järjestäjille oli varattu lyhyet tervehdykset. Asiantuntijapuheenvuoron seminaarissa käytti tutkija Anna Rastas Tampereen yliopistosta. Hänen aiheenaan oli ”Voivatko rasismien uhrit olla rasisteja?”. Päivä päättyi yleisökeskusteluun, jonka veti yhteen Väestöliiton edustaja. Yhteistyössä on potkua -verkosto on jatkanut kokouksia ja yhteisten tapahtumien suunnittelua vuonna 2011.

Kumppaniyhdistysten ja muiden toimijoiden välistä tutustumista ja hankkeen aikana syntyneiden verkostojen juurruttamista edistettiin myös yhdistyskohtaisten vierailujen ja ohjausryhmätyöskentelyn avulla. IRTY ja FARO kävivät molemmat yhdessä OVI-hankkeen kanssa pohtimassa yhteistyömahdollisuuksia Järjestöhautomon luona (6.4. ja 22.11.). IRTY sai mm. tietoa lehden tekemisestä, yhdistyskoulutuksista sekä palkkiopohjaisesta toiminnasta. FARO:n kanssa Järjestöhautomo alkoi suunnitella vuoden 2011 alkuun sijoittuvaa kaksipäiväistä yhdistyskoulutusta FARO:n jäsenjärjestöille. Järjestöhautomo kävi myös esittäytymässä hankkeen ohjausryhmässä 12.10.. Monihelin vierailu siirtyi vuoteen 2011.

## OVI-hankkeen edustukset vuonna 2010

Kumppaniyhdistyksiä kannustettiin edelleen osallistumaan erilaisiin verkostoihin, työryhmiin ja tilaisuuksiin. Osallistuminen on kuitenkin ajoittain haasteellista, sillä tarjontaa on paljon, mutta aikaa ja toimijoita vähän.

OVI-hanke oli vuonna 2010 edustettuna seuraavissa työryhmissä ja verkostoissa:

- Monika-Naiset liiton MoniNaisten talo -hankkeen ohjausryhmä
- FARO:n Venäjänkielisten erikoisryhmien kotoutuminen järjestöjen toiminnan avulla -projektin seurantariryhmä
- Monikulttuuriyhdistys Familia Clubin Moniheli -projektin ohjausryhmä
- Suomen Pakolaisavun koordinoima VeTo-verkosto
- Helsingin kaupungin Chili-hankkeen verkostoryhmä
- Venäjänkielisten maahanmuuttajien palvelu- ja virkistystoiminnan parissa työtä tekevien verkosto
- Idän Silta -tapahtuman suunnittelutyöryhmä
- SPR:n maahanmuuttajaohjelman ohjausryhmä

Lisäksi OVI-hanke oli mukana suunnittelemassa Haaga-Helian ammattikorkeakoulun täydennyskoulutusta ja IOM:n pakolaisille ja turvapaikanhakijoille tuottaman terveystietomateriaalin toteutusta sekä osallistui Osallistuvan monikulttuurisen sosiaaliohjauksen -hankkeen (OSMOS) mentorointiryhmään.

## 5 Aineistot

OVI-hankkeen tehtävänä on lisätä maahanmuuttajataustaisten ihmisten ja maahanmuuttajajärjestöjen mielen-terveysosaamista ja toimintaedellytyksiä **tuottamalla ja julkaisemalla mielenterveyteen, mielenterveydenhäiriöihin sekä avun ja tuen hakemiseen liittyviä aineistoja eri kielillä**. Aineistojen kääntäminen oli yksi vuodelle 2010 asetetuista avaintavoitteista.

Kumppaneiden tiedontarpeet kartoitettiin heti hankkeen alussa. Tuolloin mukana olleet yhdistykset kertoivat tarvitsevansa tietoa mm. kriiseistä, itsemurhasta ja masennuksesta. Myöhemmin osoittautui, että Mielenterveysseuran E-Mielenterveyshanke (<http://hankkeet.mielenterveysseura.fi/e-mielenterveys/>) tuottaa verkkoon tietoa näistä ja muista kumppaniyhdistysten esille nostamista teemoista. Mielenterveysseuran hankkeet päättivät aloittaa yhteistyön erikielisten aineistojen tuottamiseksi. E-Mielenterveys vastaa nettiportaalin toteutuksesta ja kirjoittaa tekstit suomenkieliselle sivustolle, OVI käännättää tekstit kumppaniyhdistysten edustamille kielille ja englanniksi. Poikkeuksena edellä kuvattuun työnjakoon on maahanmuuttoon liittyviä tunteita ja vaiheita käsittelevä teksti, jonka on kirjoittanut OVI-työryhmä.

Yhteistyö säästää resursseja sekä lisää aineistojen käyttöikä ja niiden juurtumista osaksi Suomen Mielenterveysseuran perustehtävää. Toukokuussa 2011 virallisesti julkaistava sivusto jää osaksi SOS-kriisikeskuksen palveluvalikkoon. Sivustolla julkaistaan myös osiot nuorille ja vanhuksille sekä oma-apuväline. Näitä osia sivustosta ei käännetä. Nuorille ja vanhuksille suunnattujen osioiden kohdalla kyse rahasta: perustietopakettissa on noin 110 sivua käännettävää, mikä on paljon suurempi kustannuserä kuin mihin OVI-hankkeessa oli alun perin varauduttu. Oma-apuvälinettä taas ei ole mielekästä kääntää, koska sen kautta voi kommunikoida ainoastaan suomenkielillä ja suomenkielisen kriisityöntekijän kanssa.

Venäjänkielistä käännöstä lukuun ottamatta käännökset hankitaan ostopalveluna, mahdollisuuksien mukaan hankkeen kumppaniyhdistyksiltä. Käännöksille on asetettu selkeitä tavoitteita vuodesta 2009 alkaen, mutta niitä on jouduttu eri syistä toistuvasti tarkentamaan. Ainoastaan OVI-projektityöntekijän tekemä venäjänkielinen käännös on edennyt suurimmaksi osaksi suunnitelmien mukaisesti.

Yhdessä vuoden 2010 avaintavoitteeksi asetettiin, että Mielenterveysseuran ylläpitämällä verkkosivustolla on englanniksi, somaliksi, venäjäksi ja kurdiksi (sorani) tietoa mielenterveydestä, mielenterveydenhäiriöistä sekä siitä, mistä voi hakea apua. Tavoite osoittautui mahdottomaksi saavuttaa pitkälti OVI-projektista riippumattomista syistä.

Projektihenkilöstö kilpailutti englanninkielisen käännöksen toukokuussa. Tarjouspyyntö lähetettiin kolmelle palveluntarjoajalle, joista valittiin selkeästi edullisin. Sopimus kääntämisestä solmittiin 10.6.. Tuolloin sovittiin, että käännös olisi valmis kesälomien jälkeen 13.8.. Kääntäjälle tarjottiin myös mahdollisuutta konsultoida käännökseen liittyvissä erityiskysymyksissä ennen palauttamispäivää. Käännös toimitettiin kuitenkin jo kesälomien aikaan (27.7.) eikä konsultointimahdollisuutta hyödynnetty. Mielenterveysseuran sisäinen työryhmä tarkasti käännöksen ja totesi, ettei se ei millään muotoa täyttänyt sujuvan ja ymmärrettävän käännöksen kriteereitä. Käännöstoimistolle toimitettiin lista, johon oli koottu esimerkkejä virheistä ja käännökseen liittyvistä ongelmista (26.8.). Viestissä todettiin käännöksessä olevan vielä todella paljon työtä ja kannustettiin kääntäjää keskittymään merkitysten välittämiseen sen sijaan, että hän pitäisi kiinni alkuperäisen tekstin sanamuodoista ja -rakenteista. Samoin korostettiin, että aikataulustakin voitaisiin tarvittaessa joustaa. Käännöstoimisto toimiti toisen version jo 6.9., joka todettiin edelleen luokattomaksi. Käännöksen arviointiin osallistuneilta kerättiin esimerkkejä räikeimmistä käännösvirheistä, jotka toimitettiin reklamaation liitteenä käännöstoimistolle. Käännöstoimiston kanssa sovittiin, että sopimuksen purkamisen sijaan kääntäjää vaihdetaan ja uudelta kääntäjältä edellytetään näytekäännöstä ennen yhteistyön jatkamista. Uusi kääntäjä osoittautui ammattitaitoiseksi ja loka-kuun alussa toimitettu kolmas käännös laadukkaaksi. Ulkopuolinen asiantuntija tarkasti käännöksen ja se vieti verkkosivuille testikäyttöä varten joulukuun puolella välissä.

Englanninkielisen käännöksen viivästyminen tuotti aikatauluhaasteita sekä työajan käytön näkökulmasta että somalinkielisen käännöksen käynnistymisen kannalta. Heikkolaatuisten käännösten kommentointi ja korjaaminen sekä alituinen neuvonpito palveluntarjoajan kanssa sitoivat paljon etenkin projektijohtajan työaikaa. Vastoinkäymiset hidastivat myös somalinkielisen käännöksen edistämistä. Englanninnosta tarvittaisiin kääntäjien tueksi, koska somalinkielestä puuttuu täysin osa mielenterveyteen liittyvistä, keskeisistä termeistä.

Toinen hidaste liittyi kurdinkieliseen käännökseen. OVI-hankkeen kumppaniyhdistys IRTY ilmaisi kiinnostuksensa kääntää aineistot kurdiksi (sorani). Yhdistyksen edustajan kanssa sovittiin, että IRTY:n kokoama työryhmä kääntäisi kesän aikana ensin 10-sivuisen näytekäännöksen masennukseen liittyen. Tällä tavoin yhdistyksen edustajat saivat tuntumaa tekstin ja sisällön luonteeseen ja voisivat arvioida mahdollisuuksiaan kääntää koko aineisto. OVI-hanke puolestaan saisi kumppanilta näyteen, jonka ulkopuolinen taho arvioisi ennen varsinaista yhteistyösopimusta. Kumppanitapaamisessa 23.9. IRTY kertoi, ettei näyteosio ollut tuntunut

ylivoimaiselta tai vaikealta. Varsinaista käännoistyötä ei ollut kuitenkaan aloitettu tai kokeiltu, vaan asiasta oli keskusteltu ainoastaan yleisellä tasolla. Ilman näytekäännoystä ja sen tarkastamista sopimusta käännoistyöstä ei voitu vielä laatia. Tapaamisessa sovittiin, että valmis näytekäännoös toimitettaisiin 14.10.. Ulkopuolisen tarkastajan löytäminen ja tarkastustyöstä sopiminen oli haasteellista tarkastajan kiireiden vuoksi. Viiveistä johtuen yhteistyöstä IRTY:n kanssa päästiin lopulta sopimaan vasta joulukuussa. IRTY:n kanssa sovittiin, että yhdistys kokoaa erillisen käännoistyöryhmän, jossa on mukana myös kääntämisen ammattilainen. Vuoden 2010 lopussa alkanut yhteistyö on jatkunut tuloksellisesti vuonna 2011.

OVI-hankkeen aikatauluja haastoi myös verkkosivuston rakentamiseen liittyneet viivästykset. Sivusto oli monien vaiheiden jälkeen julkaisukunnossa vasta marraskuussa. Tätä ennen käännöksilläkään ei siis olisi ollut julkaisupaikkaa. Mahdollisesti vielä merkittävämpi asia on se, että suomenkielistä tietopakettia on luonnollisesti kehitetty edelleen vuoden 2010 aikana. Vuoden alussa käytettävissä ollut suomenkielinen tekstiä on parannettu ja korjattu. Lisäksi sivustolle kirjoitettiin toimintavuoden aikana myös noin 30 sivua uutta tekstiä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että kesäkuussa englanninkielisen kääntäjälle toimitettu versio ei vastaa sitä suomenkielistä versiota, joka sivustolle vuodenvaihteessa syötettiin. Asian ratkaiseminen jäi avoimeksi vuonna 2010 osittain jo kustannussyistä. Tieto siirtyvistä ja lisärahoituksesta tarvittaisiin ennen päätösten tekemistä.

On todettava, että vaikka eri kieliversioiden viivästyminen ei ollut hallittu tai harkittu prosessi, on siitä loppujen lopuksi seurannut vain ja ainoastaan hyvää: vuodelle 2011 siirtyi ainoastaan kysymys siitä, millä tavalla englannin- ja venäjänkieliset käännökset saatetaan tuoreimman suomenkielisen version mukaisiksi. Lopputuloksen kannalta on erinomaisen hyvä asia, että kurdinkielinen käännös aloitettiin ja somalinkielinen käännös tullaan aloittamaan lopullisen suomenkielisen tekstin pohjalta.

## 6 Selvitys

OVI-hankkeen tehtävänä on tuottaa *tutkittua tietoa toiminnan tueksi maahanmuuttajataustaisten ihmisten omista kokemuksista ja näkemyksistä koskien mielenterveyttä, mielenterveysongelmien ennaltaehkäisyä ja arjessa selviytymistä*. Selvityksen käynnistäminen ja toteuttaminen oli yksi vuoden 2010 avaintehtävistä.

Selvitykseen liittyviä tavoitteita ja aikatauluja on jouduttu toistuvasti täsmentämään hankkeen kuluessa. Alun perin tavoitteena oli tehdä tutkimus, joka olisi käynnistetty heti vuonna 2008. Tavoite ei toteutunut johtuen lukuisista ennakoimattomista muutoksista, jotka vaikuttivat käytettävissä olleisiin resursseihin ja projektihenkilöstön ajankäyttöön. Jälkeenpäin arvioiden on todettava, että tutkimuksen tekemiseen olisi tuskin ollut ensimmäisenä toimintavuonna riittävästi aikaa, vaikka hankkeen muut osa-alueet olisivat yllätyksittä toteutuneetkin. Tutkimussuunnitelman laatiminen ja tutkimuksen käynnistäminen olisikin kannattanut jo alun perin aikatauluttaa myöhäisemmäksi.

Tutkimus asetettiin yhdeksi avaintavoitteeksi vuosina 2009 ja 2010. Syksyllä 2009 tutkimukselle asetettuja tavoitteita ja aikatauluja realisoitiin projektin johdon ja hankkeen johtoryhmän toimesta. Tutkimuksen tekemisen arvioitiin edellyttävän enemmän aikaa kuin projektijohtajalla ja -suunnittelijalla oli käytettävissään muiden töiden ohella. Lisäksi työryhmä oli jälleen vajaalukuinen. Päätettiin, että OVI tekisi tutkimuksen sijaan laadukkaasti selvityksen ja suunnitelma sen toteutukselle valmistuisi vuoden 2009 lopussa. Myöskään täsmennettyä tavoitetta ei saavutettu.

Selvitys maahanmuuttajien omista mielenterveyteen liittyvistä kokemuksista ja näkemyksistä ei edennyt toivotusti myöskään vuonna 2010. Suunnitelman oli tarkoitus valmistua alkuvuodesta siten, että aineiston keruun lisäksi tänä vuonna olisi valmistunut myös analyysin ensimmäinen vaihe. Projektijohtaja pääsi kuitenkin tekemään suunnitelmaa vasta touko-kesäkuussa. Suunnitelma valmistui tarkennetun tavoitteen mukaisesti elokuussa ja siitä saatu palaute oli positiivista. Aineistoa ehdittiin kerätä yhdestä ryhmäkeskustelusta.

### Suunnitelma selvityksen toteutukselle

Selvityksen tavoitteena on tuottaa tutkittua tietoa Suomessa asuvien somalialaisten, venäjänkielisten ja Irakin kurdien mielenterveyteen ja mielenterveysongelmien ennaltaehkäisyyn liittyvistä kokemuksista ja näkemyksistä.

Selvityksessä tarkastellaan näiden kolmen ryhmän käsityksiä mielenterveydestä sekä siihen liittyvistä riski- ja suojatekijöistä. Tutkimustehtävät:

1. Miten em. ryhmät kuvailevat mielenterveyttä ja mielisairautta?
2. Mitkä asiat heidän mielestään tukevat ja vahvistavat mielenterveyttä (suojatekijät)?
3. Mitkä asiat heidän mielestään heikentävät tai horjuttavat mielenterveyttä (riskitekijät)?
4. Millä tavalla mielenterveysongelmia voi heidän mielestään ennaltaehkäistä?
5. Miten mielenterveysongelmia voi heidän mielestään hoitaa?
6. Mitä mielenterveysongelmat merkitsevät sairastuneen kannalta suhteessa yhteisöön?

Suunnitelmaa laadittaessa käytettävissä oli eniten tietoa somalialaisesta kulttuurista ja heidän parissaan tehdyistä tutkimuksista. Niistä tiedetään, että osa somalialaisista on luku- ja kirjoitus- taidottomia ja että kyselytutkimuksiin he vastaavat heikonlaisesti. Heiltä tietoa on täten luontevinta kerätä haastatteluin.

Aineisto kerätään ryhmähaastatteluilla, jotka ovat hyvä tapa tarkastella ”vallalla olevia” kulttuurisia jäsenyyksiä. Ketola (2010) on todennut mielenterveyden ja mielenterveyden edistämisen soveltuvan hyvin tutkittaviksi keskustelupuheessa, koska molemmat käsitteet voivat puhujasta riippuen ulottua koskemaan lähes mitä tahansa. Vapaamuotoinen keskustelu antaa tilaa puhujien omille tulkinnoille. Ryhmäkeskustelun soveltuvuutta lisää se, että ainakin somalialaistaustaiset ihmiset ovat tottuneet käsittelemään myös vaikeita asioita ryhmissä keskustellen. Hoitovapaalla oleva somalitaustainen projektityöntekijä on vahvistanut projektijohtajan näkemyksen ryhmäkeskustelun soveltuvuudesta somalitaustaisten ihmisten kohdalla.

Kulttuuriset seikat huomioidaan ensinnäkin siten, että ainakin somalialaistaustaisia miehiä ja naisia haastatellaan erikseen. Tällä tavalla kunnioitetaan heidän kulttuurilleen ominaista tapaa, että miehet ja naiset käsittelevät erilaisia ongelmia keskenään. Samalla varmistuu se, että sukupuolisidonnaiset seikat eivät estä osallistujia ottamasta mitään mieleensä tulevaa asiaa esille.

Toinen ainakin somalikulttuurille ominainen asia on, että vanhempien ihmisten mielipiteitä kuunnellaan ja arvostetaan erityisesti. Jotta keskustelu ei ”vinoutuisi” iäkkäämmän osallistujan mielipiteitä mukailevaksi, kootaan ryhmät suurin piirtein samanikäisistä ihmisistä. Ja toisaalta, juuri samasta syystä, pyritään toinen haastattelu tekemään nimenomaan iäkkäiden kanssa. Tällä tavalla on mahdollista päästä lähimmäksi ”puhdasta” kulttuurista jäsenyyttä, johon uudessa maassa vaikuttavat suuntauksukset ovat vaikuttaneet vain vähän. Ja koska ikääntyneiden mielipiteillä on erityistä arvoa, voidaan ajatella niillä olevan vaikutusta laajemminkin. ”Suurinta viisautta” somalialaisessa kulttuurissa edustaa usein vanhempi mies ja näin ollen myös selvityksessä ikääntyneiden somalialaisten näkemyksiä kartoitetaan miehiltä.

Touko-kesäkuun vaihteessa laaditussa suunnitelmassa oli ajatuksena, että aineisto kerätään ryhmähaastatteluilla myös Irakin kurdeilta ja venäjänkielisiltä. Aineiston vertailtavuuden vuoksi myös näissä ryhmissä toteutettaisiin erikseen haastattelut mies- ja naisryhmälle, joista toinen olisi ”puhtaan” kulttuurisen jäsenyyksen vuoksi ikääntyneiden ryhmä. Elo-syyskuun taloudelliset näkymät synnyttivät kuitenkin tarpeen arvioida ryhmähaastattelujen kustannukset aiempaa tarkemmin, sillä selvitystä ei oltu huomioitu talousarviossa lainkaan. Toisaalta, ryhmähaastattelu voi olla hyvinkin kustannustehokas tapa kerätä aineistoa tilanteessa, jossa kirjallinen kysely olisi mahdollinen tai toimiva tapa ainoastaan venäjänkielisten kohdalla.

Iso osa ikääntyneistä maahanmuuttajista osaa vähän tai huonosti suomea. Heidän haastattelemisensa edellyttää siis tulkkien käyttöä. Tulkkauksen on tärkeää myös nuorempien maahanmuuttajien kannalta sen turvaamiseksi, että jokainen pystyy ilmaisemaan itseään omin sanoin. Erityisen tärkeää se on selvityksessä, jonka kiinnostuksen kohteena ovat haastateltavien omat määritelmät ja tulkinnot. Niiden ilmaiseminen saattaisi olla vaikeaa myös niille, joiden kielitaito riittää hyvin arki- tai työelämässä.

Tulkkien käyttö ryhmähaastattelussa edellyttää luotettavia ja hyviksi havaittuja tulkkeja, joilla on mahdollisuus etukäteen perehtyä selvityksen toteutukseen ja siinä käytettäviin käsitteisiin. Ainakin somaliryhmissä tulkkien on hyvä olla samaa sukupuolta kuin haastateltavien. OVI-hankkeella on palkkiota vastaan käytettävissä hoitovapaalla olevan somalialaistaustaisen työntekijän osaaminen. Miespuolinen tulkki löytynee helposti hankkeen verkostoista. Samoin käytettävissä on venäjänkielisen työntekijän osaaminen. Oletettavasti

tulkin sukupuolella on venäjänkielisille tuskin lainkaan merkitystä, mistä johtuen projektityöntekijä voinee osallistua myös miesten kanssa tehtävään haastatteluun. Kurdin (sorani) kielinen tulkki löytyy suhteellisen vähällä vaivalla projektin tai SOS-kriisikeskuksen hyväksi havaitsemien tulkkien joukosta.

Ryhmäkeskustelut videoidaan, jotta ne voidaan litteroida analyysia varten. Venäjänkieliset ryhmäkeskustelut annetaan OVI-hankkeen venäjänkielisen työntekijän litteroitavaksi. Käytävissä olevista taloudellisista resursseista riippuen somalinkieliset keskustelut annetaan hoitovapaalla olevan työntekijän litteroitavaksi ja kurdin (sorani) kielistä tekijää etsitään hankkeen verkostoista. Mikäli budjetti ei anna myöten, voitaisiin haastatteluvideot purkaa myös oppilaitosyhteistyönä.

Mikäli keskustelua ohjaavat tulkeiksi sitoutuneet ihmiset, voisi ne antaa esimerkiksi opiskelijoiden litteroitavaksi sen varmistamiseksi, että ne ovat toteutuneet projektijohtajan ohjeiden mukaisesti. Tärkeää on, että yksikään keskustelun ohjaajista ei esimerkiksi tarjoa ihmisille valmiita vastauksia tai ohjaa heidän ajatteluaan millään tavoin. Onnistuneessa keskustelussa sitä ohjaava henkilö sietää myös mahdolliset hiljaisuudet ja ”aiheen vierestä puhumisen”. Keskustelun ”laadusta” voidaan osaltaan varmistua tulkkeina toimivia ihmisiä valittaessa ja heidän perehdytyksensä yhteydessä.

Aineiston keruussa hyödynnettäisiin valmiita ryhmiä, joiden jäsenet tuntevat toisiaan jo. Tutuus ei itsestään selvästi madalla kynnyksellä puhua vaikeista asioista, mutta yksittäisen ihmisen näkemysten sijaan kiinnostuneita ollaankin nimenomaan kulttuurisista jäsennyksistä ja vallitsevista arvoista. Näiden voi olettaa nousevan päälimmäiseksi ryhmäkeskustelussa, jossa läsnä on myös ryhmäpaine. Ja koska aihe on monissa kulttuureissa vaikea tai tabu, voi siitä keskusteleminen onnistua paremmin silloin, kun läsnäolijat ovat toisilleen entuudestaan tuttuja. Myöskään ihmisten koolle kutsumiseen ei tarvitsisi käyttää paljon aikaa, vaan olemassa olevia ryhmiä voisi kutsua mukaan selvitykseen. Tältäkin osin tietoa on tässä vaiheessa eniten somalitaustaisten osalta.

Tavoiteaikatauluksi elokuussa asetettiin, että aineisto on kerätty vuoden 2010 loppuun mennessä ja ainakin yhden kieliryhmän osalta litteroituna tammikuun 2011 loppuun mennessä. Aineistoja on joka tapauksessa mahdollista analysoida yksi kerrallaan, mistä johtuen myös litteroinnit voivat tarvittaessa valmistua kieliryhmä kerrallaan. Selvitys julkaistaan marraskuussa 2011.

Selvitykselle tulee laatia täsmennetty talousarvio ja määritellä myös se, kuinka paljon projektijohtaja ja muut OVI-projektin työntekijät voivat käyttää työaikaa selvityksen tekemiseen. Mikäli raha- tai aikaresurssit sitä edellyttävät, voitaneen aineistoa myös kerätä erimuotoisena eri ryhmiltä. Oletus ja venäläistaustaisen työntekijän vahva näkemys on, että venäjänkielisten ryhmien osalta aineistoa voidaan kerätä myös kyselyillä. Joka tapauksessa liikkeelle voitaisiin ja kannattaisi lähteä somalitaustaisesta väestöstä.

## Somaliäitien ryhmäkeskustelu

Suunnitelman valmistumisen jälkeen otti taas oman aikansa ennen kuin projektijohtajalla oli aikaa panostaa selvitykseen. Oltiin lokakuussa ennen kuin käytännön järjestelyt ensimmäisen ryhmäkeskustelun toteuttamiseksi etenivät. Eräälle somaliäitien ryhmälle tarjottiin mahdollisuutta osallistua selvityksen tekemiseen. Asiaa keskusteltiin ensin ryhmän ohjaajan ja ryhmän tulkin kanssa. Nämä pitivät ideaa hyvänä ja esittelivät sen naisille, jotta nämä voisivat tehdä päätöksen osallistumisestaan. Oletus oli, että tilaisuuden videointi saattaisi herättää kysymyksiä ja vaikuttaa osallistumiseen.

Naiset suhtautuivat kuitenkin ryhmäkeskusteluun avoimemmin kuin ryhmän ja selvityksen toteuttajat olettivat. Sovittiin, että projektijohtaja ja -suunnittelija keräävät aineistoa ryhmästä 17.11.. Käytännössä tämä tapahtui niin, että projektijohtaja kertasi selvityksen idean ja varmisti, että kaikki läsnä olleet olivat olleet osallistumispäätöstä tekemässä. Osoittautui, että tällä kertaa paikalla oli kolme äitiä, jotka kuuluivat selvityksestä ensimmäistä kertaa. Heistä yksi valitsi jäädä pois ryhmäkeskustelusta, mitä mahdollisuutta kaikille muillekin vielä kerran tarjottiin.

Kun osallistumishalukkuus oli kertaalleen varmistettu, siirtyi ryhmä videoinnin kannalta otollisempaan tilaan. Projektisuunnittelija vastasi videoinnista, projektijohtaja esitti pari kysymystä ja tulkki tulkkasi. Tulkki oli läsnä koko keskustelun ajan siltä varalta, että naisilla olisi jotain kysyttävää tai projektijohtaja katsoisi aiheel-

liseksi puuttua keskustelun kulkuun esimerkiksi sen vuoksi että naiset puhuisivat samanaikaisesti tai hiljaisuutta jatkuisi pitkään.

Ryhmäkeskusteluun osallistui kuusi eri-ikäistä naista, joilla oli 3-8 lasta. Naiset keskustelivat tunnin ajan vapaasti siitä, mitä mielenterveys on ja mitkä asiat siihen vaikuttavat. Keskustelu oli sopivan vilkasta: naiset puhuivat selkeällä äänellä vuorotellen ja kaikki saivat mahdollisuuden ilmaista itseään. Tulkkina toimineen somalinaisen vaitonaisuus aiheutti naisissa alkuun hämmennystä; he olisivat halunneet hänenkin voivan osallistua keskusteluun.

Noin puolivälissä keskustelua naiset varmistivat tulkin välityksellä, että he puhuvat oikeista asioista. Äidit toivoivat myös, että saisivat kuulla, mitä Mielenterveysseurassa asiasta ajatellaan. Projektijohtaja kannusti naisia jatkamaan ja korosti, että kaikki heidän ajatuksensa ovat kiinnostavia eikä vääriä aiheita olekaan. Ja koska tämä on ainutlaatuinen tilaisuus selvittää juuri heidän ajatuksiaan, voitaisiin Mielenterveysseuran ajattelusta puhua joskus toiste. Järjestely sopi naisille ja he jatkoivat keskustelleen siihen saakka, kun kello soi merkiksi siitä, että tunti oli kulunut.

Videoinnin päätyttyä projektin edustajat kuulivat naisten kokemuksia ryhmäkeskustelun toteutuksesta ja keräsivät ylös heidän kysymyksiään. Jo alun perin oli sovittu että seuraavan viikon tapaamisessa olisivat OVI-projektityöntekijät puhumassa naisten kanssa maahanmuuttoon liittyvistä tunteista. Naiset kuitenkin toivoivat, että paikalle tulisivat projektijohtaja ja -suunnittelija, joihin he olivat jo tutustuneet. Näin myös toimittiin.

Naisten esille nostamat kysymykset olivat: Mielenterveysseuran mielenterveyskäsitys? Miten me ajattelemme mielenterveydestä? Onko maahanmuuttajien ja kantaväestön ajattelussa eroja? Miksi mielenterveysongelmat ovat lisääntyneet maahanmuuttajien keskuudessa? Varsinkin naisilla? Miten ongelmia voi ennaltaehkäistä? Kysymyksiä käsiteltiin äitiryhmän kanssa 24.11. kokoontumisessa, joka oli erittäin lämminhenkinen ja vastavuoroinen: työntekijät oppivat paljon somalialaisesta kulttuurista ja saivat huomata, että moni Mielenterveysseuran viesteistä on näille naisille itsestään selvä.

Äitiryhmän kanssa keskusteleminen oli monin eri tavoin palkitsevaa ja kokemus ensimmäisestä ryhmäkeskustelusta oli erittäin kannustava ja myönteinen. Valitettavasti videonauhan purkaminen siirtyi vuoteen 2011, eikä ryhmäkeskustelun sisältöä ole näin ollen mahdollista vielä kuvata.

Ajatuksena oli, että videokeskustelun purkajalle voitaisiin samanaikaisesti antaa tehtäväksi myös miesryhmästä kerätyn aineiston kääntäminen ja litterointi. Projektijohtajalla mielessä ollut vanhempien somalimiesten ryhmä ollutkaan selvitykseen soveltuva, koska siinä oli tehty jo useampia haastatteluja. Vaihtoehtoista miesten ryhmää ei ehditty joulukuun aikana löytää. Ryhmäkeskustelun toteuttaminen olisi edellyttänyt myös aikaa miespuolisen somalinkielen tulkin perehdyttämiseen.

## **7 Levittämis- ja juurruttamistyö**

OVI-hankkeen koulutusten ja verkostojen juurruttamista pohdittiin syksyn aikana projektihenkilöstön toimesta, Suomen Mielenterveysseuran sisällä sekä kumppaneiden kanssa hankkeen johto- ja ohjausryhmän kokouksissa ja kumppanitapaamisissa. Keskusteluja käytiin muun muassa seuraavista asioista:

- Sopisivatko OVI- koulutukset osaksi kumppaniyhdistysten perustehtävää?
- Millä resursseilla OVI-koulutuksia voitaisiin toteuttaa tulevaisuudessa?
- Millaista osaamista niiden toteuttaminen edellyttää?
- Miten OVI-koulutukset voitaisiin juurruttaa käytännössä?
- Voisivatko OVI-koulutukset olla jatkossa osa Mielenterveysseuran perustoimintaa?
- Millä tavalla yhteistyö Suomen Mielenterveysseuran ja kumppaneiden välillä voisi jatkua OVI-hankkeen jälkeen?

Syyskuussa Miltä maahanmuutto tuntuu? -koulutus päätettiin liittää osaksi Suomen Mielenterveysseuran SOS-kriisikeskuksen vapaaehtoisten koulutusta. Lisäksi koulutuksia esiteltiin Mielenterveysseuran paikallisseuroille Järjestöpäivillä (25–26.9.) ja Kriisikeskuspäivillä (8.11.). Useampi paikallisseuroista oli kiinnostunut hyö-

dyntämään koulutuksia ja niihin liittyviä materiaaleja jatkossa omassa toiminnassaan. Tästä rohkaistuneena projektihenkilöstö sopi alustavasti Mielenterveysseuran aluekoordinaattoreiden kanssa, että koulutuksia esiteltäisiin tarkemmin vuonna 2011 paikallisseuroille ja heidän yhteistyökumppaneille suunnatuissa aluefoorumeissa ja/tai kehittämispäivissä.

Kumppaniyhdistysten kanssa todettiin, että yksi tapa juurruttaa OVI-koulutukset olisi ohjaajakoulutus, jonka myötä yhdistykset voisivat jatkossa itse toteuttaa koulutuksia jäsenilleen ja muille kiinnostuneille. Juurruttamiseen ja ohjaajakoulutukseen liittyvät suunnitelmat eivät vielä konkretisoituneet. Keskustelua käytiin muun muassa siitä, onko kumppaneilla resursseja toteuttaa koulutuksia jatkossa ja sopivatko ne yhdistysten perustehtävään. Projektihenkilöstön arvion mukaan kaikille kumppaneille soveltuvia sisältöjä olisivat ainakin "Mistä arjen hyvinvointi rakentuu?", "Miltä maahanmuutto tuntuu?" ja "Vapaaehtoistyö tienä kotoutumiseen". Joidenkin kumppaneiden perustehtävään voisivat sopia myös teemat "Kriisissä saat apua!" ja "Paha olo vai maennus".

OVI-työryhmä sai kutsun osallistua Monika-Naiset liiton kehittämispäiville elokuun lopussa. Esittäytymisen ja hankkeen esittelyn lisäksi keskusteltiin koulutusten juurruttamisesta ja ohjaajakoulutuksesta toiminnanjohtajan ja Voimavarakeskusten työntekijöiden kanssa. Koulutuksia ja niihin liittyviä materiaaleja pidettiin hyödyllisinä sekä ajatusta mahdollisesta ohjaajakoulutuksesta mielenkiintoisena. Lisäksi pohdittiin millä resursseilla Monika-Naiset liitto voisi koulutuksia jatkossa järjestää, kuka voisi olla kiinnostunut tilaamaan niitä ja millaista osaamista koulutusten ohjaaminen edellyttäisi. Keskustelua näistä teemoista jatkettiin myös loppuvuoden kumppanitapaamisissa.

OVI aloitti arviointitutkimusta tekevän Sosiaalikehityksen suosituksen mukaisesti hankkeen aikana syntyneiden verkostojen juurruttamisen. Tavoitteena on, että tarpeellisiksi koetut verkostot jäisivät elämään hankkeen päätyttyä. Verkostojen juurtumista tuettiin pyytämällä eri tahoja esittäytymään ohjausryhmän kokouksiin (Vanhustyön Keskusliitto 25.5. ja Suomen Pakolaisapu 12.10.), järjestämällä kumppanikohtaisia verkostotapaamisia (IRTY:n ja FARO:n vierailut Järjestöhautomossa 6.4. ja 22.11.) sekä suunnittelemalla ja toteuttamalla yhteisiä tapahtumia, jossa eri toimijat tutustuvat toisiinsa (Yhteistyössä on potkua -verkostotapahtuma 5.5., Keskustelutilaisuus lasten kasvattamisesta ja vanhemmuudesta 1.6. ja Erilaisia mutta samanlaisia -seminaari 16.12.).

## 8 Projektihallinto

### Tiedottaminen

OVI-hanke tiedotti omasta ja kumppaneidensa toiminnasta sekä ajankohtaisista mielenterveyteen ja maahanmuuttoon liittyvistä asioista verkkosivujensa (<http://hankkeet.mielenterveysseura.fi/ovi/>) ja maaliskuussa avatun Facebook-sivun (<http://www.facebook.com/ovihanke>) kautta. Näitä kanavia hyödynnettiin erityisesti koulutusten ja tapahtumien markkinoinnissa. Hankkeen verkkosivujen kävijämäärät kasvoivat edellisestä vuodesta selkeästi: yksilöityjä käyntejä oli 6 039 (+26 %) ja sivun katseluita 14 874 (+25 %). Monika-Naiset liittoa lukuun ottamatta kumppaniyhdistykset hyödynsivät sivustoa edelleen vain vähän omassa tiedotuksessaan.

Vuoden aikana julkaistiin yhteensä 9 uutiskirjettä (<http://hankkeet.mielenterveysseura.fi/ovi/tiedotus/>), joihin koottiin hankkeen ajankohtaisia kuulumisia, kumppaniyhdistysten uutisia ja tiedotteita sekä tietoa hankkeen teemoihin liittyvistä koulutuksista, seminaareista, julkaisuista ja ryhmätoiminnasta. Uutiskirjeet toimitettiin noin 100 verkosto- ja yhteistyökumppanille. Uutiskirjeistä saatiin kannustavaa palautetta.

Suomen Mielenterveysseuran tiedotuskanavia hyödynnettiin aikaisempaa enemmän. Paikallisseuroille tarkoitettussa Savumerkki-lehdessä mainostettiin koulutusmateriaaleja sekä niihin liittyviä esittelytilaisuuksia. Mielenseuran nettisivuilla julkaistiin tapahtumatiedotteita ja maahanmuuttoon liittyvä blogikirjoitus. Pasilan uutiset, Helsinki Times sekä Mosaiikki-lehti julkaisivat vuoden aikana OVI-hankkeeseen liittyvät lehtijutut.

Entistä tavoitteellisempi verkostotyö toimi yhtenä viestinnän välineenä. Tästä hyvänä esimerkkinä on Suomen Pakolaisavun, Monika-Naiset liiton sekä Monihelin kanssa keväällä tehty yhteinen esite ja verkostotapahtuma sekä joulukuussa järjestetty seminaari ja siihen liittyvä tiedottaminen ja julkisuus.

OVI-hanke osallistui vuoden mittaan erilaisiin tilaisuuksiin ja tapahtumiin, joissa oli mahdollisuus esitellä hanketta ja kumppaniyhdistysten toimintaa sekä markkinoida koulutuksia. OVI oli esillä muun muassa Kulttuurit kohtaavat -tapahtumassa Kampin palvelukeskuksessa (10.6.), Pasila-viikon tapahtumatorilla (28.8.) sekä Idän Silta -tapahtumassa STOA:ssa (8.10.).

## Itsearviointi

Projektihenkilöstön itsearviointi on tärkeässä roolissa, kun etsitään vastauksia kysymyksiin: *Mitä on tehty? Miksi on tehty? Mikä toimi ja mikä ei?* Työryhmän arviot eri osakokonaisuuksien toteutuksesta on kirjattu osaksi väliraporttia.

Projektihenkilöstö seurasi ja arvioi tehtyä työtä ja avaintavoitteiden toteutumista aikaisempaa jäsenyteen ja säännöllisemmin. Tietoja kerättiin esimerkiksi yhteydenpidosta kumppaniyhdistyksiin, koulutuksista sekä verkostotyöstä. Arviointimateriaaleina toimivat:

- Osallistujapalautteet koulutuksista ja tilaisuuksista
- Kouluttajien laatimat arviointiraportit kustakin koulutuksesta
- Työntekijöiden kuukausittain täyttämät seurantaraportit ja niistä laaditut yhteenvedot
- Kumppanitapaamisten muistiot

Materiaaleja hyödynnettiin muun muassa:

- Tiimipalavereissa (2 krt/kk)
- Kumppanitapaamisissa (4-6 krt/vuosi)
- Projektihenkilöstön itsearviointipalavereissa (4 krt/vuosi)
- Projektihenkilöstön kehittämis- ja suunnittelupalavereissa (2 krt/vuosi)

Lisäksi hankkeen toteutuksesta raportoidaan Mielenterveysseuran SOS-kriisikeskuksen johtajalle ja johtoryhmälle, Mielenterveysseuran johtoryhmälle, hallitukselle, kumppaniyhdistyksille ja rahoittajalle.

## Hankkeen työryhmät

Hankkeen *johtoryhmän* tehtävänä on linjata projektin toimintaa, seurata ja arvioida projektin toteutusta, osallistua tulosten hyödyntämiseen sekä tiedottaa projektista ja sen tuloksista. Työryhmässä on kumppaniyhdistysten ja Mielenterveysseuran lisäksi edustettuna Helsingin kaupunki ja sisäasiainministeriö. Tarpeen mukaan voidaan kuulla myös muita asiantuntijoita.

*Ohjausryhmän* tehtävänä on tukea projektin käytännön toteutusta, osallistua sisältöjen suunnitteluun ja arviointiin sekä tiedottaa projektista ja sen tuloksista. Kokouksissa käsiteltävien asioiden määrä pyritään rajaamaan yhdestä kolmeen teemaan, jolloin keskustelulle jää enemmän aikaa. Kumppaniyhdistyksillä, Mielenterveysseuralla ja Helsingin kaupungilla on alusta saakka ollut edustajat ohjausryhmässä.

[Liite 3: Hankkeen työryhmät ja kokoukset vuonna 2010](#)

## Ulkoisen arviointi

OVI-hankkeen ulkoisen arvioinnin toteuttaa *Sosiaalikehitys Oy*. Ulkoisen arvioijan tehtävänä on arvioida hankkeen vaikutuksia. Arvioinnin toivotaan tuottavan tietoa mm. seuraavista asioista:

- Minkälaisia vaikutuksia valituilla keinoilla on hankkeeseen osallistuvien maahanmuuttajajärjestöjen toimintaan?
- Miten hankkeen toiminta lisää siihen osallistuvien maahanmuuttajajärjestöjen valmiuksia tukea toimintansa piirissä olevia ihmisiä?
- Minkälaisia vaikutuksia hankkeessa kehitettävillä aineistoilla ja koulutuksilla on?
- Mihinkin suuntaan hankkeen toimintaa tulisi kehittää, jotta tavoitteet saavutettaisiin?

---

Sosiaalikehitys laatii ulkoista arviointia ja sen tuloksia kuvaavan arviointikatsauksen kahdesti vuodessa. Ajanjaksoa 1.1.–30.6.2010 käsittelevä valmistui elokuussa ja se toimitettiin RAY:lle projektiselosteen liitteenä syyskuussa. Arviointikatsaus ajalta 1.7.–31.12.2010 on toimitettu RAY:lle vuosiselvityksen liitteenä huhtikuussa 2011. Arviointikatsaukset käsitellään aina hankkeen johtoryhmässä ja ne ovat luettavissa OVI-hankkeen nettisivuilla <http://hankkeet.mielenterveysseura.fi/ovi/raportit/>.

## Henkilöstö ja talous

2010 oli ensimmäinen vuosi, jona OVI-hankkeen työryhmä oli täysilukuinen koko toimintavuoden ajan. Hankkeessa työskenteli neljän hengen työryhmä: kaksi projektityöntekijää, projektisuunnittelija ja projektijohtaja, joka on projektihenkilöstön esimies ja hoitaa hankkeen talous- ja henkilöstöasioita.

Hankkeen vuoden 2010 talousarvio oli 245 288 €, jonka toteuma oli 223 118 € (91 %). RAY-avustusta siirtyi 22 170 € seuraavalle vuodelle. Siirtyviä on arvioitua enemmän, koska osa käännostöistä ja niihin liittyvät kustannukset siirtyivät vuodelle 2011. Ulkoista arviointia ei oltu huomioitu hyväksytyssä projektisuunnitelmassa, mutta se sisällytettiin hankkeeseen RAY:n edustajan suosituksesta. Syyskuussa 2010 haettiin 37 000 euroa lisärahoitusta ulkoisen arvioinnin kustannusten kattamiseen (yhteensä 39 700 kolmelta vuodelta syksystä 2008 - syksyyn 2011). RAY myönsi hankkeelle 30 000 euron lisärahoituksen. Lisärahoituksen ja siirtyvien turvin hankkeen tulokset voidaan saavuttaa vuoden 2011 loppuun mennessä ja niitä ehditään myös levittää.

## Liite 1: OVI-hankkeen kumppanit vuonna 2010

### Berde ry

Berde (<http://www.berde.org>) on perustettu jo vuonna 1995, mutta rekisteröity vasta vuonna 2004 sukupolvenvaihdoksen myötä. Yhdistys pyrkii tehostamaan somalialaisten integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan ja säilyttämään somalikulttuurin piirteitä Suomessa. Vapaaehtoisvoimin toimivalla yhdistyksellä on noin 200 jäsentä Helsingissä, Vantaalla ja Turussa.



Yhdistyksen toiminta on jakautunut neljään osastoon:

- lasten ja nuorten osasto (mm. leirit, liikunta, retket)
- kulttuuriosasto (mm. kulttuuritapahtumat, juhlat, kurssit, kampanjat)
- naisten osasto (mm. liikunta, ompelukerho)
- kehitysyhteistyösasto

Yhdistyksen toimijat auttavat usein jäseniään erilaisissa arkeen liittyvissä asioissa kuten taloudenhoidossa ja asumisessa. Berde järjestää vuosittain useampia erilaisia tapahtumia ja tilaisuuksia, joiden kautta pyritään vaikuttamaan yhdistyksen kannalta tärkeisiin asioihin. Esimerkkejä tällaisista tapahtumista ovat Maahanmuuttoviraston kyselytunti, huumeiden vastainen jalkapalloturnaus sekä Yhteinen itsenäisyys - monikulttuurinen itsenäisyyspäivän juhla.

### Irakin Työllistämisyhdistys IRTY ry

IRTY (<http://www.irty.org>) on perustettu vuonna 1997 ja sillä on vähän yli 100 jäsentä eri puolilla Suomea. Yhdistyksen tarkoituksena on tukea irakilaisten työllistymistä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä ehkäistä maahanmuuttajien syrjäytymistä. Yhdistys järjestää mm. koulutuksia, kursseja ja juhlia, auttaa yhteydenpidossa viranomaisiin ja työnantajiin, osallistuu tapahtumiin sekä tiedottaa erilaisista mahdollisuuksista. Yhdistys myös työllistää ja tarjoaa työharjoittelupaikkoja. Toiminnan tavoitteena on myös lisätä maahanmuuttajien ja kantaväestön välistä vuorovaikutusta ja vähentää siten keskinäisiä ennakkoluuloja.

Yhdistys on tuottanut muun muassa julkaisuja esimerkiksi lasten asemasta ja elämästä Irakissa sekä tiedotusmateriaalia terveyteen liittyvistä asioista. Vuosina 2001–2005 IRTY oli mukana Kuntoutussäätiön hallinnoimassa Majakka-projektissa, jossa kehitettiin työllistymis- ja kuntoutuspalvelujen lisäksi myös maahanmuuttajajärjestöjen tiedotustoimintaa sekä koulutettiin työllistymisen asiantuntijoita.

### Monika-Naiset liitto ry

Monika-Naiset liitto (<http://www.monikanaiset.fi>) on vuonna 1998 perustettu väkivallan ehkäisytyön ammatillinen asiantuntija- ja osaamiskeskus. Monika-Naiset liitto tarjoaa ja kehittää erityispalveluja väkivaltaa kokeneille maahanmuuttajanaisille ja -lapsille. Toimintaa varten on perustettu matalan kynnyksen palvelusteitä, voimavarakeskuksia, jotka tarjoavat maksutonta kriisi- ja kuntoutuspalvelua noin 20 eri kielellä. Palveluihin kuuluu myös vertaisryhmiä, valtakunnallinen 24 tuntia päivystävä puhelin sekä maahanmuuttajanaisille ja -lapsille tarkoitettu turvakoti, Mona-koti.



Palveluiden lisäksi liitto toimii asiantuntija- ja osaamiskeskuksena sekä kouluttaa järjestöjä ja viranomaisia monikulttuurisuuteen, etniseen yhdenvertaisuuteen ja maahanmuuttajanaisiin kohdistuvaan väkivaltaan liittyvissä kysymyksissä. Koulutus- ja projektiyhteistyötä tehdään useiden kansallisten ja kansainvälisten järjestöjen ja toimijoiden kanssa.

Liitto tukee ja kehittää maahanmuuttajien kansalais- ja vapaaehtoistoimintaa sekä luo edellytyksiä maahanmuuttajien sijoittumiselle työmarkkinoille. Asiakas- ja projektitoiminnan resurssina toimii monietnisten tukihenkilöiden verkosto. Liitto toimii myös maahanmuuttajanaisjärjestöjen kattojärjestönä Suomessa. Vuoden

2009 lopussa Monika-Naiset liitolla oli 14 jäsenjärjestöä. Toiminnalla pyritään edistämään maahanmuuttajien integroitumista ja osallistumismahdollisuuksia suomalaiseen kansalaisyhteiskuntaan.

## Suomen Somaliliitto ry

Vuonna 1996 perustetun Suomen Somaliliiton (<http://www.somaliliitto.fi/>) visiona on olla Suomen somalijärjestöjen osaava ja luotettava kattojärjestö. Liitto edistää yhteistyössä muiden yhteiskunnan sektoreiden kanssa Suomessa asuvien somaleiden asiaa ja toimii yhteiskunnallisena vaikuttajana Suomen somaliyhteisöä koskevassa päätöksenteossa. Se edistää somalitaustaisten mahdollisuuksia kehittyä aktiivisiksi kansalaisiksi oikeuksineen ja velvollisuuksineen.



Suomessa on kymmeniä somalien yhdistyksiä ja Suomen Somaliliitto huolehtii yhdistysten välisestä yhteistyöstä. Somaliliiton edustajat osallistuvat keskusteluihin viranomaisten ja muiden yhteiskunnallisten tahojen kanssa. Lisäksi visiona on olla yhteinen edunvalvoja ja asiantuntijaresurssi sekä kulttuurinen ja taloudellinen sillanrakentaja Somalian ja Suomen välillä. Yksi liiton keskeisin toiminta periaate on myös ollut ennakkoluulojen vähentäminen ja suhteiden lähentyminen maahanmuuttajien ja suomalaisten välillä.

Suomen Somaliliitto on järjestänyt jäsenilleen seminaareja ja koulutusta suomalaisen työelämän pelisääntöistä ja työnhausta. Myös työnantajilla on mahdollisuus kysyä neuvoa Somaliliitosta maahanmuuttajien työllistämistä koskevissa asioissa. Somaliliitto toimittaa myös somaliankielisen lähiradion, Radio Warsanin kanssa kaksi kertaa viikossa työelämään liittyvää radio-ohjelmaa, jossa kerrotaan mm avoimista työpaikoista, koulutusmahdollisuuksista ja ajankohtaisista asioista suomalaisessa yhteiskunnassa.

## Suomen Venäjänkielisten Yhdistysten Liitto SVYL/FARO ry

Vuonna 2000 perustetun Suomen Venäjänkielisten Yhdistysten Liiton SVYL - Finl-jandskaja Assotsiatsija Russkojazytchnyh Obstshestv - FARO ry (<http://www.faro.fi>) tehtävänä on toimia Suomen venäjänkielisen väestön kansalaisjärjestöjen vapaana ja avoimena yhteistyöelimenä, edistää venäjänkielisen väestön kielellisiä, kulttuurillisia, oikeudellisia, uskonnollisia ja sosiaalisia intressejä, valvoa väestöryhmän etuja ja oikeuksia sekä hoitaa muita tämän väestöryhmän erityiskysymyksiä, tehdä aloitteita ja esityksiä sekä antaa lausuntoja viranomaisille ja yhteiskunnallisille organisaatioille Suomen venäjänkielistä väestöä koskevissa asioissa.



Liiton toiminta:

- Liitto seuraa ja kiinnittää viranomaisten ja yhteiskunnan huomiota Suomen venäjänkielisen vähemmistön kysymyksiin, tekee aloitteita ja antaa lausuntoja
- Liitto osallistuu kansalliseen ja kansainväliseen etnisten vähemmistöryhmien ja maahanmuuttoorganisaatioiden toimintaan
- Liitto tukee jäsenjärjestöjensä toimintaa ja antaa neuvontapalveluja
- Liitto järjestää seminaareja, neuvottelutilaisuuksia ja kansalaiskokouksia
- Liitto harjoittaa julkaisu- ja tiedotustoimintaa

## Liite 2: Yhteenveto vuoden 2010 koulutuksista

### MIELENTERVEYSAIHEISET TEEMAKESKUSTELUT (kesto 2-3h, mahdollisuus tulkin käyttöön)

Yhteensä 59 teemakeskustelua (20 suomeksi, 20 venäjäksi tai persiaksi ja 19 tulkattuna)

Osallistujia yhteensä 548, joista maahanmuuttajataustaisia (mt) 496, naisia 402 ja miehiä 146, kumppanien edustajia 99

KOULUTUS JA SEN SISÄLTÖ (suluissa valmistumisajankohta)	Lukumäärä	Osallistujatietoja	Kumppaneiden kanssa toteutetut
<b>Miltä maahanmuutto tuntuu?</b> (syksy -09) Tietoa tavallisista maahanmuuttoon liittyvistä tunteista, reaktioista ja vaiheista. Keinoja oman olon parantamiseksi ja tietoa ammattiavusta.	<b>20</b>  <b>12</b> tulkin kanssa	<b>200</b> mt 181 n 117 m 83 kumppani 26	Monika-Naiset liiton MoniNaisten talo 3 farsinkielinen, somalinkielinen ja thairyhmä osallistujina 26 maahanmuuttajanaista
<b>Mistä arjen hyvinvointi rakentuu?</b> (kevät -09) Tietoa voimavaroista ja mielen hyvinvoinnista sekä käytännön vinkkejä arkeen.	<b>17</b>  <b>2</b> tulkin kanssa	<b>155</b> mt 136 n 142 m 13 kumppani 24	Monika-Naiset liiton MoniNaisten talo 3 venäjänkielinen, thairyhmä ja kaksi sekaryhmää osallistujina 24 maahanmuuttajanaista
<b>Kriisissä saat apua!</b> (syksy -09) Tietoa kriiseistä ja niihin liittyvistä vaiheista, oireista ja tunteista. Vinkkejä selviytymiseen ja läheisten auttamiseen.	<b>11</b>  <b>2</b> tulkin kanssa	<b>97</b> mt 96 n 67 m 30 kumppani 37	Monika-Naiset liiton MoniNaisten talon kiinalaisten ryhmälle 1, osallistujina 6 miestä ja 5 naista Kaikille avoin koulutus: 3 Monika-Naiset liiton edustajaa  IRTY:lle 1, osallistujina 10 miestä ja 4 naista  FARO:n jäsen Portti ry:lle 1, osallistujina 9 naista
<b>Paha olo vai masennus?</b> (syksy -10) Tietoa masennuksesta, sen syistä, oireista ja toipumisesta. Vinkkejä läheisen tukemiseen.	<b>2</b>  <b>1</b> tulkin kanssa	<b>17</b> mt n 15 m 2	Ei kumppaneiden kanssa toteutettuja koulutuksia
<b>Suomen Mielenterveysseura tutuksi</b> (syksy -09) Tietoa Mielenterveysseurasta, SOS-kriisikeskuksesta ja OVI-koulutuksista	<b>9</b>  <b>2</b> tulkin kanssa	<b>79</b> mt 66 n 61 m 18 kumppani 12	Suomen Somaliliitto 1 osallistujina 7 miestä ja 2 naista  Kaikille avoimissa koulutuksissa yhteensä 3 Monika-Naiset liiton edustajaa

### MIELENTERVEYDEN ENSIAPU 1 (rekisteröity malli, kesto 14h, vain suomenkielentaitoisille)

Syventää tietoja mielenterveydestä, vahvistaa omia voimavaroja, poistaa mielenterveysongelmiin ja häiriöihin liittyvää leimautumista ja madaltaa kynnystä tukea kanssaihmiä. (syksy -09)	<b>4</b>	<b>29</b> mt 23 n 22 m 7 kumppani 14	Berde 1, osallistujina 6 miestä ja 2 naista  Kaikille avoimissa koulutuksissa yhteensä 6 Monika-Naiset liiton edustajaa
---	----------	--	---

### YHDISTYSTOIMINTAAN LIITTYVÄT KOULUTUKSET (kesto vaihtelee, tulkkauksmahdollisuus)

<b>Vapaaehtoistyö tienä kotoutumiseen</b> (kevät -10) Tietoa erilaisista vapaaehtoistyön muodoista Suomessa ja siitä miten vapaaehtoistyö voi edistää kotoutumista	<b>1 (3h)</b>	<b>5</b> mt n 5	Ei kumppaneiden kanssa toteutettuja koulutuksia
<b>Yhdistyksen projektikoulutus</b> (kevät -10) Tietoa yhdistyksen vastuualueista ja tehtävistä projektin eri vaiheissa ja osakokonaisuuksissa	<b>1 (2x5h)</b>	<b>2</b> mt m 2	IRTY 1, osallistujina 2 miestä

## **Liite 3: Hankkeen työryhmät ja kokoukset vuonna 2010**

### **JOHTORYHMÄ (kokoukset 16.3. ja 28.9.)**

<b>Berde ry</b>	Puheenjohtaja Ibrahim Mohamed / Toiminnanjohtaja Abdirahim Hussein
<b>FARO ry</b>	Toiminnanjohtaja Petr Potchinctchikov
<b>IRTY ry</b>	Puheenjohtaja Binar Mustafa
<b>Monika-Naiset liitto ry</b>	Toiminnanjohtaja Reet Nurmi
<b>Suomen Somaliliitto ry</b>	Sihteeri Yasin Ali Gass
<b>Helsingin kaupunki</b>	Sosiaalisen ja taloudellisen tuen päällikkö Leila Palviainen
<b>Sisäasiainministeriö</b>	Ylitarkastaja Sonja Hämäläinen
<b>Suomen Mielenterveysseura</b>	Kehittämisohtaja Liisa Saaristo
	Järjestöjohtaja Sinikka Kaakkuriniemi (varapuheenjohtaja)
	SOS-kriisikeskuksen johtaja Outi Ruishalme (puheenjohtaja)
	Projektijohtaja Sari Nyholm (esittelijä ja sihteeri)

### **OHJAUSRYHMÄ (kokoukset 30.3., 25.5., 12.10. ja 30.11.)**

<b>Berde ry</b>	Puheenjohtaja Ibrahim Mohamed / Toiminnanjohtaja Abdirahim Hussein
<b>FARO ry</b>	Viestintäkoordinaattori Polina Kopylova
<b>IRTY ry</b>	Sihteeri Alan Daniar
<b>Monika-Naiset liitto ry</b>	Projektipäällikkö Nasima Razmyar
<b>Suomen Somaliliitto ry</b>	(ei nimettyä edustajaa)
<b>Helsingin kaupunki</b>	Neuvontapäällikkö Christina Huotari
<b>Suomen Mielenterveysseura</b>	Erytisasiantuntija Lena Bremer (varapuheenjohtaja)
	Aluekoordinaattori Tiina Lumijärvi
	Projektityöntekijä Farzaneh Hatami Landi
	Projektityöntekijä Olga Juntunen
	Projektijohtaja Sari Nyholm (puheenjohtaja)
	Projektisuunnittelija Jouni Saarelainen (sihteeri)